

**RAPORT Z WIZYTACJI
(profil ogólnoakademicki)**

**dokonanej w dniach 10 - 11 czerwca 2018 na kierunku Stosunki Międzynarodowe
prowadzonym na Wydziale Politologii
Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie**

Warszawa, 2018

Spis treści

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	3
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej	3
1.2. Informacja o procesie oceny	3
2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku	4
3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej	6
4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej	6
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni	6
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1	6
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	8
Dobre praktyki	9
Zalecenia	9
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	9
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2	10
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	14
Dobre praktyki	15
Zalecenia	16
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	16
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3	16
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	20
Dobre praktyki	20
Zalecenia	20
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	20
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4	20
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	21
Dobre praktyki	22
Zalecenia	22
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia	23
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5	23
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	2
Dobre praktyki	24
Zalecenia	24
Kryterium 6. Umiedzynarodowienie procesu kształcenia	25
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6	25
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	27
Dobre praktyki	27
Zalecenia	27
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	27
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7	27
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	29
Dobre praktyki	29
Zalecenia	29
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągania efektów kształcenia	30
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8	30
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	32
Dobre praktyki	32
Zalecenia	32
8. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny	32
Załączniki:	32
Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia	32
Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego	33
Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych	33
Załącznik nr 4. Wykaz nauczycieli akademickich, którzy mogą być zaliczeni do minimum kadrowego kierunku (spośród nauczycieli akademickich, którzy złożyli oświadczenie o wyrażeniu zgody na zaliczenie do minimum kadrowego)	46
Załącznik nr 5. Wykaz nauczycieli akademickich, którzy nie mogą być zaliczeni do minimum kadrowego kierunku (spośród nauczycieli akademickich, którzy złożyli oświadczenie o wyrażeniu zgody na zaliczenie do minimum kadrowego)	46
Załącznik nr 6. Wykaz modułów zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa	46
Załącznik nr 7. Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena	46

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodniczący: dr hab. Krzysztof Szewior, członek PKA

członkowie:

1. prof. dr hab. Janusz Mieczkowski, ekspert PKA;
2. dr hab. Radosław Rybkowski, członek PKA;
3. prof. dr hab. Kamil Kardis, ekspert PKA ds. międzynarodowych;
4. mgr Artur Gawryszewski, ekspert PKA ds. postępowania oceniającego;
5. Wojciech Fiksa, ekspert PKA ds. studenckich;
6. dr Jacek Solarz, ekspert PKA ds. pracodawców.

1.2. Informacja o procesie oceny

Ocena jakości kształcenia na kierunku *stosunki międzynarodowe* prowadzonym na Wydziale Politologii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim, odbyła się z inicjatywy PKA. Obecna wizytacja została przeprowadzona po raz drugi, została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą oceny programowej Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Wizytację poprzedzono zapoznaniem się Zespołu Oceniającego (ZO PKA) z raportem samooceny przedłożonym przez Uczelnię. Natomiast raport ZOPKA został opracowany na podstawie hospitacji zajęć dydaktycznych, analizy prac etapowych oraz losowo wybranych prac dyplomowych wraz z ich recenzjami, wizytacji bazy naukowo-dydaktycznej, a także spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni i Wydziału, pracownikami, przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego, a także absolwentami oraz studentami ocenianego kierunku.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku

Studia I stopnia

Nazwa kierunku studiów	Stosunki międzynarodowe	
Poziom kształcenia (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	Studia I stopnia	
Profil kształcenia	Ogólnoakademicki	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	Stacjonarne	
Nazwa obszaru kształcenia, do którego został przyporządkowany kierunek	Obszar nauk społecznych	
Dziedziny nauki/sztuki oraz dyscypliny naukowe/artystyczne, do których odnoszą się efekty kształcenia na ocenianym kierunku	Nauki społecznych/nauki o polityce	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS przewidziana w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia	6 semestrów – 180 ECTS	
Specjalności realizowane w ramach kierunku studiów	Bezpieczeństwo międzynarodowe; Integracja europejska; Stosunki międzynarodowe w Europie Wschodniej; Studia regionu Pacyfiku	
Tytuł zawodowy uzyskiwany przez absolwentów	Licencjat	
Liczba nauczycieli akademickich zaliczanych do minimum kadrowego	26	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	397	-
Liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów na studiach stacjonarnych	2085	-

Studia II stopnia

Nazwa kierunku studiów	Stosunki międzynarodowe	
Poziom kształcenia (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	Studia II stopnia	
Profil kształcenia	Ogólnoakademicki	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	Stacjonarne	
Nazwa obszaru kształcenia, do którego został przyporządkowany kierunek	Obszar nauk społecznych	
Dziedziny nauki/sztuki oraz dyscypliny naukowe/artystyczne, do których odnoszą się efekty kształcenia na ocenianym kierunku	Nauki społecznych/nauki o polityce	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS przewidziana w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia	4 semestry – 120 ECTS	
Specjalności realizowane w ramach kierunku studiów	Dyplomacja ekonomiczna; Międzynarodowy marketing terytorialny; Pozaeuropejskie studia regionalne; Projekty międzynarodowe	
Tytuł zawodowy uzyskiwany przez absolwentów	Magister	
Liczba nauczycieli akademickich zaliczanych do minimum kadrowego	16	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	255	-
Liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów na studiach stacjonarnych	960	-

3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium	Ocena stopnia spełnienia kryterium: Wyróżniająca / W pełni / Zadowalająca/ Częściowa / Negatywna
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni	Wyróżniająca
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	W pełni
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	W pełni
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	Wyróżniająca
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia	W pełni
Kryterium 6. Umiędzynarodowienie procesu kształcenia	Wyróżniająca
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	Zadowalająca
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągania efektów kształcenia	W pełni

Uczelnia poinformowała o podjęciu działań we współpracy z Zespołem ds. Obsługi Studentów Niepełnosprawnych, zaplanowano zakup dodatkowego sprzętu poprawiającego możliwość studiowania przez osoby słabo widzące. Wyjaśniono w sposób zadowalający ponadto podjęte w Raporcie z wizytacji kwestie. Poinformowano o planowanej na 2019 r. zmianie obiektu na zupełnie nowy, na spełniający standardy inkluzji osób niepełnosprawnych w środowisku akademickim.

Tabela 1.

Kryterium	Ocena spełnienia kryterium Wyróżniająca / W pełni / Zadowalająca/ Częściowa
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	W pełni

4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni

1.1. Koncepcja kształcenia

1.2. Badania naukowe w dziedzinie / dziedzinach nauki / sztuki związanej / związanych z kierunkiem studiów

1.3. Efekty kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

1.1.

Wydział Politologii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej (WP UMCS) jest jednym z 12 wydziałów Uniwersytetu, powstał w 1993 r. na miejsce Instytutu Nauk Politycznych. Struktura organizacyjna Wydziału obejmuje 11 zakładów, w których są prowadzone badania naukowe powiązane ściśle z kierunkiem i dydaktyką. Kierunek studiów mieści się w kompetencjach Wydziału, jest także przejawem rozwoju wydziału i jego oferty studiów. Kierunek jest osadzony w naukach o polityce, tym samym przyczynia się do rozwoju misji i strategii Wydziału, by doskonalić ww. dyscyplinę naukową i jej subobszary – tj. studia międzynarodowe. Wydział w prowadzeniu studiów bazuje na bardzo dobrej kadrze akademickiej prowadzącej badania w obszarach węzłowych dla nauki i rzeczywistości społeczno-politycznej. Dlatego należy uznać uwzględnienie w koncepcji kształcenia aktualnych ustaleń naukowych.

Badania prowadzi 102 pracowników naukowo-dydaktycznych. Wydział kształci na 6 kierunkach o profilu ogólnoakademickim osadzonych dydaktycznie w naukach politycznych, naukach o bezpieczeństwie i obronności oraz mediach i komunikacji społecznej. Taki stan bez wątpienia dowodzi siły ośrodka oraz dojrzałości w posiadaniu tychże ścieżek nauczania. Ich paleta potwierdza zagospodarowywanie pól dydaktycznych i badawczych w sferze nauk społecznych. Działanie takie wzmacnia wzajemne oddziaływanie pomiędzy kierunkami. Kierunek stosunki międzynarodowe wyrósł z politologii i w dalszym ciągu nawiązuje do niej na poziomie dyscypliny naukowej.

Jednakże należy podkreślić, iż środowisko posiada wieloletnie doświadczenie w kształceniu na poziomie akademickim z zakresu współczesnych stosunków międzynarodowych. Koncepcja kierunku jest zgodna z misją i celami strategicznymi UMCS oraz Wydziału Politologii. Są nimi: kształcenie na wysokim poziomie, dające absolwentom wiedzę i umiejętności niezbędne do rozpoczęcia pracy zawodowej / naukowej oraz zaangażowania na rzecz rozwoju Lublina i województwa. Celem kształcenia jest „wykreowanie absolwenta adekwatnego” dla potrzeb społecznych. Cele strategiczne to zwiększenie umiędzynarodowienia studiów, stała poprawa jakości oraz warunków studiowania. Realizowanym zamysłem jest nadawanie własnej tożsamości i nowatorstwa. Bazuje się na wzorcach i dobrych praktykach krajowych i międzynarodowych (np. podejście systemowe i wielodyscyplinarne). Na Wydziale zaplecze intelektualne kierunku studiów stanowi głównie Zakład Stosunków Międzynarodowych oraz kilka innych. Pozwala to wiązać aktywność badawczą szeregu jednostek z procesem nauczania i wypracować „lubelską szkołę stosunków międzynarodowych”. Istotnym elementem programu jest posiadanie w nim: specjalności i przedmiotów fakultatywnych. Wartościową ofertą jest ścieżka anglojęzyczna studiów II stopnia ze specjalnościami: Economic Diplomacy, International Place Branding, International Relations in East-Central Europe. Całe założenie dydaktyczne służyć ma rozwijaniu zainteresowań studenta, przygotowywaniu go do zatrudnienia, rozwijaniu podmiotowości. Istotnym, priorytetowo traktowanym elementem studiów jest umiędzynaradawianie treści, podejmowanych zagadnień, środowiska studentów. Koncepcja nauczania

uwzględnia główne cele polityki jakości, są nimi: zapewnienie wysokiej jakości studiów, wyposażenie absolwentów w atrybuty oczekiwane w otoczeniu społecznym. Cele te są realizowane poprzez: stałe doskonalenie programów; tworzenie nowych specjalności; wysoki poziom merytoryczny zajęć, umiędzynarodowienie kadry dydaktycznej, stałe monitorowanie i analizę procesu dydaktycznego. Ważną rolę pełni współpraca z interesariuszami reprezentującymi sferę publiczną i gospodarczą.

Oryginalność koncepcji kształcenia na poszczególnych specjalnościach polega na skutecznym łączeniu teorii z zajęciami praktycznymi i znaczącym udziałem praktyków w procesie kształcenia. oferta kształcenia jest różnorodna pod względem treści kształcenia, oferty specjalności, podejmowanych tematów badawczych przez nauczycieli i studentów. Dzięki temu absolwenci są przygotowani do podjęcia zatrudnienia w instytucjach administracji rządowej i samorządowej (np. urzędach wojewódzkich, urzędach miast, urzędach marszałkowskich, ministerstwach), placówkach dyplomatycznych i konsularnych, strukturach cywilnych służb mundurowych, podmiotach gospodarczych oraz organizacjach międzynarodowych i ich lokalnych przedstawicielstwach.

1.2.

Wydział Politologii UMCS od wielu lat prowadzi zaawansowane badania w zakresie stosunków międzynarodowych. Są one na tyle ugruntowane, że zyskały nazwę „lubelskiej szkoły stosunków międzynarodowych”. Publikacje pracowników Wydziału weszły do kanonu polskiej literatury z zakresu stosunków międzynarodowych i są wykorzystywane także w innych ośrodkach badawczych. Tym samym Wydział Politologii nie tylko korzysta z najnowszych wyników badań prowadzonych gdzie indziej, ale i sam inicjuje nowe pola badawcze i wyznacza kierunki rozwoju subdyscypliny nauk o polityce, za jaką można uznać stosunki międzynarodowe.

Podjęmowana w wizytowanej Jednostce problematyka badawcza odpowiada nie tylko zakresowi badań nauk o polityce, ale i odzwierciedla się w efektach kształcenia przyjętych dla wizytowanego kierunku. Znajduje to wyraz w treści efektów oraz aktualności przekazywanej treści. Analiza dokumentów oraz spotkanie z kadrą dydaktyczną prowadzącą zajęcia wyraźnie wskazały, że efekty kształcenia zostały uchwalone ze względu na prowadzone na Wydziale Politologii badania. Na tej podstawie zostały zdefiniowane efekty kształcenia dla studiów obydwu stopni. Dzięki zaawansowanym badaniom naukowym, studenci już od studiów I stopnia zapoznają się z metodami, teoriami i zasadami prowadzenia badań naukowych z zakresu stosunków międzynarodowych. Przyjęta koncepcja kształcenia, wyrastająca z prowadzonych w Jednostce badań, opiera się na przygotowaniu do samodzielnego prowadzenia badań przez studentów I stopnia oraz na prowadzeniu prostych badań przez studentów II stopnia. Prace dyplomowe na studiach obydwu stopni, zgodnie z przyjętą koncepcją kształcenia, mają być obiciem badawczych dociekań studentów.

Zainteresowania badawcze oraz rezultaty badań kadry prowadzącej zajęcia na kierunku *stosunki międzynarodowe* pozwalają na dostrzeganie wyzwań, przed jakimi staje Polska i polscy absolwenci stosunków międzynarodowych. Wprowadzane modyfikacje, obejmujące między innymi zmianę ścieżki anglojęzycznej International Relations na odrębny kierunek studiów pod tą samą nazwą są wyrazem doskonalenia efektów kształcenia pod wpływem badań naukowych. Co więcej – aktywność międzynarodowa pracowników Wydziału sprawia, że koncepcja kształcenia ulega nieustającemu doskonaleniu. Wyrazem tego jest zwiększony nacisk na efekty kształcenia związane z problematyką Europy Środkowej i Wschodniej czy rozwój specjalności „Stosunki międzynarodowe w Europie Wschodniej” (na studiach I stopnia). Wprowadzenie specjalności „Studia regionu Pacyfiku” (I stopień) czy „Pozaeuropejskie studia regionalne” (II stopień) to także wyraz modyfikacji koncepcji kształcenia oraz efektów kształcenia wynikających z postępu w prowadzonych przez pracowników badaniach naukowych.

1.3.

Efekty kształcenia zakładane dla *stosunków międzynarodowych* pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim opisują poziom i profil kwalifikacji, do której prowadzi program kształcenia tego kierunku. Uwidacznia się w nich wiedza, umiejętności oraz kompetencje społeczne charakterystyczne dla ocenianego kierunku. Ich zakres merytoryczny jest powiązany z obszarem nauk społecznych, dziedziną nauk społecznych oraz dyscypliną nauk o polityce stanowiącymi podstawę koncepcji kształcenia na tym kierunku. Istotnymi elementami oddziaływującymi na te relacje stanowią badania realizowane przez nauczycieli akademickich..

W wyniku analizy raportu samooceny, strony internetowej Wydziału, a także dołączonej do raportu dokumentacji, nie stwierdzono braku spójności przedstawionych przez Uczelnię informacji dotyczących efektów kształcenia. Analiza sylabusów przedmiotów realizowanych na kierunku potwierdza, iż efekty kształcenia zakładane dla tego kierunku pozostają w należytej relacji ze szczegółowymi efektami kształcenia zdefiniowanym dla modułów zajęć tworzącym program studiów. W programie studiów pierwszego stopnia uwzględniono w zbiorze efektów kształcenia kierunku oraz dla efektów kształcenia poszczególnych modułów zajęć: wiedzę z zakresu nauk ekonomicznych, społecznych, prawnych i politycznych umożliwiającą poznanie oraz rozumienie mechanizmów funkcjonowania stosunków międzynarodowych; umiejętności analizy i interpretacji międzynarodowych procesów i zjawisk politycznych, społecznych, gospodarczych i kulturowych we współczesnym świecie; kompetencje społeczne związane z funkcjonowaniem w środowisku wielokulturowym oraz wyrażaniem samodzielnych opinii w debatach publicznych na tematy międzynarodowe.

W programie studiów drugiego stopnia skoncentrowano się na efektach dotyczących pogłębionej wiedzy o stosunkach międzynarodowych jako sferze rzeczywistości społecznej, procesach zmiany i postępującej złożoności zakresu przedmiotowego, podmiotowego i form organizacji, traktowania stosunków międzynarodowych jako obszaru badań o określonej tożsamości teoretycznej i metodologicznej; umiejętności wykorzystywania przez absolwenta pogłębionej wiedzy teoretycznej i metodologicznej oraz nabytych kompetencji badawczych do analizy, wyjaśniania i interpretowania zmiany stosunków międzynarodowych na wielu ich płaszczyznach i poziomach; podmiotowości absolwenta w zakresie dalszego zdobywania wiedzy o stosunkach międzynarodowych, jej prezentowania i społecznie użytecznego wykorzystywania.

Przyjęte efekty kształcenia dla kierunku studia pierwszego stopnia obejmują 20 efektów w zakresie wiedzy, 25 efektów w zakresie umiejętności oraz 10 efektów w zakresie kompetencji społecznych i uwzględniają wszystkie efekty określone w Krajowych Ramach Kwalifikacji (KRK) dla obszaru nauk społecznych dla studiów I stopnia o profilu ogólnoakademickim. Analiza wybranych przypadków z matrycy opisu zakładanych efektów kształcenia i sylabusów poszczególnych przedmiotów potwierdza ten stan rzeczy. Analogiczna sytuacja występuje na studiach drugiego stopnia, na których przyjęte efekty kształcenia obejmują 16 efektów w zakresie wiedzy, 19 efektów w zakresie umiejętności oraz 10 efektów w zakresie kompetencji społecznych uwzględniających wszystkie efekty określone w KRK dla obszaru nauk społecznych dla studiów drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim. Podobnie i tu badane wybrane przypadki z matrycy opisu zakładanych efektów kształcenia i sylabusów poszczególnych przedmiotów potwierdzają ten stan rzeczy (zob. przykładowo opisy efektów kształcenia w sylabusach przedmiotów Teoria stosunków międzynarodowych, Konkurencyjność miejsc w teorii i praktyce czy Techniki negocjacyjne w dyplomacji ekonomicznej).

W zbiorze efektów kształcenia uwzględniono znajomość języka obcego (zarówno w charakterystyce sylwetki absolwenta, jak i w matrycy opisu efektów kształcenia zakładających umiejętności językowe, w odniesieniu do języka angielskiego, zgodnych z poziomem B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego (K_U24) oraz posługiwania się słownictwem specjalistycznym z zakresu stosunków międzynarodowych w stosunku do angielskiego, rosyjskiego, francuskiego i niemieckiego (K_U25).

Efekty kształcenia odnoszące się do praktyk zakładają w zakresie umiejętności: zdolność adaptacji do warunków i środowiska pracy w sektorze rządowym, prywatnym lub pozarządowym oraz zdolność wyszukiwania i selekcjonowania informacji z różnych źródeł pod względem ich wiarygodności i przydatności pod kątem zleconych zadań; w zakresie kompetencji społecznych: wykorzystanie posiadanej wiedzy teoretycznej do rozwiązywania zadań praktycznych, angażowanie się w działania sektora pozarządowego oraz zdolność do pracy w ramach zespołu.

Efekty kształcenia zarówno na poziomie efektów dla kierunku, jak i dla poszczególnych modułów tworzących kierunek są sformułowane w sposób zrozumiały i określający perspektywę ich osiągnięcia przez studentów oraz umożliwiające ich weryfikację także przez samych zainteresowanych.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Wydział Politologii od kilku dekad prowadzi zaawansowane badania w zakresie stosunków międzynarodowych. Pracownicy Wydziału podejmują tematy badawcze związane ze zmieniającą się rzeczywistością polityczną. Realizowane badania zgodne są z wyzwaniami, przed którymi staje polska polityka zagraniczna, Europa oraz świat. Dzięki aktualności prowadzonych badań naukowych, koncepcja kształcenia odpowiada rozwojowi dyscypliny, do której przynależą stosunki międzynarodowe – nauki o polityce. To z kolei, umożliwia osiągnięcie efektów kształcenia zaprojektowanych w programie studiów dla kierunku *stosunki międzynarodowe*, dla studiów I oraz II stopnia. Efekty kształcenia wyróżnia spójność, szerokie horyzontalne ich zakreślenie oraz wzorcowe powiązanie efektów z zakresu wiedzy i umiejętności. Kompetencje społeczne rozwijane na zajęciach są wzmacniane w międzynarodowym środowisku studentów lubelskich, poprzez umiędzynarodowioną kadrę akademicką. Koncepcja kształcenia na kierunku uwzględnia cel strategiczny, wytyczony w przyjętej przez Radę Wydziału Politologii Strategii Rozwoju Wydziału Politologii UMCS, jakim jest dopasowanie oferty dydaktycznej do potrzeb rynku pracy. Oryginalność koncepcji kształcenia na poszczególnych specjalnościach polega na skutecznym połączeniu teorii z zajęciami praktycznymi i znaczącym udziałem praktyków w procesie kształcenia. Dzięki temu absolwenci kierunku są przygotowani do podjęcia zatrudnienia w sferze zgodnej z wykształceniem.

Dobre praktyki

Wielkoobszarowe rozwijanie studiów i nauczania na kierunku *stosunki międzynarodowe*, a ta postępująca dojrzałość znajduje odzwierciedlenie w doskonaleniu oferty dydaktycznej oraz w rozwijaniu nowych jej form w sposób systemowy i zorientowany na cel dalszego rozwoju Wydziału.

Wydział prowadzi ścieżkę anglojęzyczną, która w najbliższym okresie ma się stać podstawą przekształcenia w odrębny kierunek.

Zalecenia

Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia

- 2.1. Program i plan studiów - dobór treści i metod kształcenia
- 2.2. Skuteczność osiągania zakładanych efektów kształcenia
- 2.3. Rekrutacja kandydatów, zaliczanie etapów studiów, dyplomowanie, uznawanie efektów kształcenia oraz potwierdzanie efektów uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

- 2.1.

Program kształcenia na kierunku *studia międzynarodowe* jest skonstruowany właściwie pod względem doboru treści. Na pierwszym stopniu studiów koncentrują się one na „wiedzy o przedmiocie, podmiotach i procesach zachodzących w stosunkach międzynarodowych na różnych płaszczyznach i poziomach”, na drugim stopniu studiów dotyczą pogłębionej wiedzy „o teoriach stosunków międzynarodowych, najważniejszych politycznych, gospodarczych i społecznych procesach międzynarodowych”. W ocenianym kierunku możemy stwierdzić poprawne wyodrębnienie jednostek dydaktycznych w ramach planu studiów oraz prawidłowe określenia ich wymiaru godzinowego. Według programu studiów pierwszego stopnia liczba semestrów i punktów ECTS konieczna do uzyskania kwalifikacji odpowiadających poziomowi kształcenia obejmuje 2085 godzin zajęć i 120 godzin praktyk zawierających się w 6 semestrach. Student w tym czasie powinien uzyskać 180 punktów ECTS (z czego 177 punktów w ramach zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów, nie ma zatem zdalnego kształcenia).

Zajęcia są proporcjonalnie rozłożone pod względem liczby godzin w poszczególnych semestrach (semestr I – 390 godz., II – 435, III – 380, IV – od 355 do 400 (w zależności od specjalności), V – od 375 do 420 i VI – od 90 do 135). Proporcjonalne rozłożenie zajęć umożliwia zachowanie higieny procesu kształcenia.

Struktura realizowanych przedmiotów obejmuje blok przedmiotów obowiązkowych oraz grupę przedmiotów do wyboru, takich jak : przedmioty specjalnościowe, seminaria dyplomowe, lektoraty z dwóch języków obcych, przedmioty fakultatywne oraz wykład ogólnouniwersytecki. Studenci po trzecim semestrze mają do wyboru 4 specjalności: Bezpieczeństwo międzynarodowe, Integracja europejska (nie uruchomiona w roku akademickim 2017/18), Stosunki międzynarodowe w Europie Wschodniej, Studia regionu Pacyfiku.

W strukturze programu dla przedmiotów podstawowych i kierunkowych przeznaczono 1470 godzin (112 punktów ECTS), dla przedmiotów do wyboru 615 godzin (specjalność Studia regionu Pacyfiku ma o 30 godzin zajęć więcej, ze względu na wyższy wymiar języka dodatkowego – podstaw j. chińskiego) – 55 ECTS oraz praktyki – 120 godzin, którym przypisano 3 ECTS.

Z kolei program studiów drugiego stopnia przewiduje 960 godzin zajęć i 120 godzin praktyk zawierających się w 4 semestrach. Student w tym czasie powinien uzyskać 120 punktów ECTS (z czego 117 punktów w ramach zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów, nie ma zatem zdalnego kształcenia).

Podobnie jak we wcześniejszym przypadku, także zajęcia na 2 stopniu są proporcjonalnie rozłożone pod względem liczby godzin w poszczególnych semestrach (semestr I – 300 godz., II – od 245 do 275 (w zależności od specjalności), III – 255 lub 275, IV – od 100 do 120). Proporcjonalne rozłożenie zajęć umożliwia zachowanie higieny procesu kształcenia.

Autorzy programu studiów drugiego stopnia oszacowali nakład czasu niezbędny do osiągnięcia efektów kształcenia dla danego modułu, mierzonego liczbą punktów ECTS. W strukturze realizowanych przedmiotów blok przedmiotów obowiązkowych obejmuje 475 godzin – 56 punktów ECTS oraz grupę przedmiotów do wyboru, liczących 485 godzin – 55 punktów ECTS oraz 120 godzin praktyki – 3 punkty ECTS.

Podczas analizy dokumentacji uwagę zwróciło szacowanie nakładu pracy studenta, nie zawsze precyzyjnie sformułowane w zapisach dotyczących ekwiwalentów punktów ECTS, przykładowo zwiększeniu powinna ulec liczba punktów ECTS za praktyki (w dotychczasowym wymiarze odpowiada ona maksymalnie 90 godzinom pracy studenta, a praktyki trwają 120 godzin).

Możliwością istotną dla rozwoju zainteresowań studenta i możliwości kształtowania przez niego programu studiów jest wybór specjalności. Studenci po pierwszym semestrze mają do wyboru 4 specjalności: Dyplomacja ekonomiczna (nie wybrana w 2017/18) oraz jej odpowiednik na IR - Economic Diplomacy (wybrana w 2017/18), Międzynarodowy marketing terytorialny i jej odpowiednik

na IR – International Place Branding (obie wybrane w 2017/18), Pozaeuropejskie studia regionalne (wybrana w roku 2017/18), Projekty międzynarodowe (nie wybrana w roku 2017/18) oraz na IR - International Relations in East-Central Europe (nie wybrana w roku 2017/18).

Obok możliwości studiów w języku polskim od 2015 r. na studiach II stopnia funkcjonuje także anglojęzyczna ścieżka kształcenia International Relations (IR).

Analiza programu kształcenia dla kierunku oraz raportu samooceny potwierdza spójność efektów kształcenia określonych dla z efektami kształcenia dla obszaru i dziedziny kształcenia nauk społecznych i dyscypliny nauk o polityce.

Dobór treści kształcenia na kierunku jest zgodny z zakładanymi efektami kształcenia, uwzględnia stan badań w dyscyplinie nauk o polityce (zwłaszcza zaś w subdyscyplinie nauki o stosunkach międzynarodowych) oraz dorobek naukowy osób prowadzących zajęcia na tym kierunku. Wpływ na dobór treści kształcenia mają także opinie interesariuszy wewnętrznych (nauczycieli akademickich i studentów) oraz opinie interesariuszy zewnętrznych.

Dobór metod kształcenia warunkowany jest specyfiką poszczególnych przedmiotów i form ich realizacji. Na podstawie analizy sylabusów i raportu samooceny jednostki oraz hospitacji zajęć można stwierdzić zastosowanie różnorodnych metod kształcenia (np. w sylabusie przedmiotu Demografia i statystyka wskazano na dyskusję, metodę problemową, prezentację multimedialną i studium przypadku; w sylabusie przedmiotu Kultura i społeczeństwo Chin i Tajwanu wskazano na prezentację multimedialną, dyskusję i pracę w grupach; w sylabusie do przedmiotu Państwo Islamskie wskazano na studium przypadku i dyskusję). Lektura przedstawionych do oceny sylabusów (studiów pierwszego i drugiego stopnia) potwierdza, że obok metod podających (wykładu informacyjnego) znaczące miejsce mają w procesie kształcenia metody aktywizujące, skłaniające studentów do samodzielnego rozwiązywania problemów. Badane metody kształcenia umożliwiają osiąganie zakładanych efektów kształcenia.

Jednym z elementów umożliwiających osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia jest kwestia liczebności grup studenckich. Na kierunku stosowane są regulacje ogólnouczelniane, zakładające prowadzenie wykładu dla wszystkich studentów na danym roku, 25-35 osobowe grupy ćwiczeniowe, 15-25 osobowe konwersatoria, 10-15 osobowe laboratoria, 15-20 osobowe lektoraty języków obcych i minimum 6 osobowe seminaria dyplomowe. Ponadto zakłada się istnienie minimum 20 osobowej grupy dla uruchomienia specjalności. Regulacje dotyczące liczebności są elastyczne - w uzasadnionych przypadkach przewiduje się odstępstwa od tych reguł.

Zajęcia prowadzone są od poniedziałku do piątku w godzinach 8.00–20.35. Podział na grupy na przedmiotach obowiązkowych jest w gestii dziekanatu. Zapisy na przedmioty i formy do wyboru dokonywane są samodzielnie przez studentów poprzez Uniwersytecki System Obsługi Studentów. Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA wyrazili bardzo pozytywną opinię o stosowanych metodach kształcenia. W ich opinii metody są dobrane odpowiednio do treści kształcenia oraz aktywizują studentów do samodzielnej pracy. W trakcie zajęć spotykają się z pracą w grupach, zajęciami projektowymi, prezentacjami czy też dyskusjami na wybrany temat. Studenci stwierdzili, że nauczyciele dostosowują metody do indywidualnych potrzeb studentów, w tym w szczególności do studentów niepełnosprawnych. Zdaniem studentów sekwencja zajęć jest odpowiednia, studenci potwierdzili, iż przedmioty realizowane są w odpowiedniej kolejności.

Problematyczny jest natomiast układ planu zajęć. Dużą kumulacja zajęć w ciągu dnia, małe przerwy między nimi, utrudniają właściwy odpoczynek lub przemieszczenie się między kampusami. Studenci wskazali również, że w niektórych dniach rozproszenie zajęć jest z kolei bardzo duże (np. gdy pierwsze zajęcia odbywają się w godzinach porannych, po nich następuje 4-6 godzin przerwy, a po przerwie kolejne zajęcia). Jednakże nie mają oni problemów ze zmianą grupy w wypadku gdy plan zajęć koliduje z ich innymi obowiązkami.

Podczas spotkania ze studentami zwrócono uwagę na funkcjonowanie systemu wyboru seminarium dyplomowego. Dotychczasowa praktyka zakłada wybór przez system USOS, w którym jest ustalona

pora rozpoczęcia zapisów na seminaria, postaci kilkusekundowej fazy otwartej puli seminariów. W trakcie spotkania studenci przedstawili propozycję zmian na system dający pierwszeństwo wyboru osobom z najwyższą średnią z toku studiów.

Studenci odbywają praktyki w wymiarze 120 godzin. W programie studiów I stopnia przypisane są one do semestru szóstego, w programie studiów II stopnia – czwartego. Praktyki traktowane są tak samo jak każdy inny przedmiot realizowany przez studenta i ich przerwanie oraz brak zaliczenia powodują konsekwencje wynikające z Regulaminu studiów. Warto podkreślić jest to, że procedura realizacji praktyk w 2016 r. została ujednolicona dla całego Wydziału Politologii, co znalazło odzwierciedlenie w Załączniku nr 1 do Uchwały nr VIII/61/2016 Rady Wydziału UMCS z dnia 18 marca 2016 r. W programie studiów praktykom zawodowym przyznano 3 punkty ECTS. Wzory niezbędnych dokumentów do ich uruchomienia oraz zaliczenia znajdują się na stronie internetowej Wydziału (skierowanie na praktyki, zgoda pracodawcy na odbycie praktyki, zaświadczenie o odbyciu praktyki), co, jak podkreślają sami studenci, znacznie upraszcza załatwienie wszystkich formalności. Dobrze należy ocenić także to, że studenci wizytowanego kierunku mają swojego opiekuna praktyk, który organizuje dla nich spotkania informacyjne w sprawie praktyk oraz zapewnia wszelką pomoc w procesie wyszukiwania praktykodawców i realizacji zadań praktycznych. Studenci mogą szukać praktykodawców samodzielnie, jak również mogą korzystać z ofert pracodawców zainteresowanych przyjmowaniem praktykantów i zgłaszanych bezpośrednio na Wydział, bądź do Biura Rozwoju Kompetencji. Student po wyborze praktykodawcy jest zobowiązany do rejestracji praktyki w uniwersyteckim Systemie Obsługi Praktyk. Najczęstszymi miejscami odbywania praktyk przez studentów są organy administracji rządowej i samorządowej (np. urzędy wojewódzkie, urzędy miast, urzędy marszałkowskie, ministerstwa), placówki dyplomatyczne i konsularne, struktury cywilne służb mundurowych, podmioty gospodarcze oraz organizacje międzynarodowe (w tym organizacje pozarządowe) i ich lokalne przedstawicielstwa. Istotne jest, aby instytucja, w której student odbywa praktykę uczestniczyła w stosunkach międzynarodowych. Studenci realizują praktyki także za granicą, co jest szczególnie korzystne dla bardzo licznie studiujących na Wydziale obcokrajowców. Dobrą praktyką w tym zakresie jest udzielanie szczególnego wsparcia studentom anglojęzycznej ścieżki International Relations. Podczas *Orientation Days* przekazywana jest im ogólna informacja na temat praktyk. Na anglojęzycznej stronie Wydziału dostępne są materiały on-line dotyczące praktyk. Zawierają on m.in. poradnik pt. „How to find interesting Internship“, listę przykładowych miejsc praktyk oraz wymagane dokumenty. Program praktyk odpowiada sformułowanym dla nich efektom kształcenia, zaś miejsca ich odbywania umożliwiają realizację programu i zdobycie przez studentów przypisanych do nich efektów kształcenia.

2.2.

System sprawdzania i oceniania zapewnia monitorowanie postępów w uczeniu się oraz ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia, stosowane metody sprawdzania i oceny są zorientowane na studenta, umożliwiają uzyskanie informacji zwrotnej o stopniu osiągnięcia efektów kształcenia oraz motywują studentów do aktywnego udziału w procesie nauczania i uczenia się. Zasady sprawdzania i oceniania stopnia osiągania efektów kształcenia określone są w Regulaminie Studiów. Określa on w szczególności prawa i obowiązki studenta związane z zaliczaniem przedmiotów, zdawaniem egzaminów, zaliczaniem etapów studiów i zakończeniem procesu kształcenia. W regulaminie sprecyzowano skalę ocen stosowanych w procesie weryfikacji osiągnięć student. W praktyce dydaktycznej można zaobserwować u niektórych z wykładowców używanie stopni nie znajdujących swego uzasadnienia w regulaminie – 3= , czy 4= (przypadki te zaobserwowano podczas analizy prac etapowych).

Zakres i poziom efektów kształcenia uzyskanych przez studentów jest weryfikowany poprzez prace

etapowe i egzaminacyjne, projekty, dzienniki praktyk, prace dyplomowe i osiągnięcia naukowe. Analiza prac etapowych wskazuje na konieczność doskonalenia nadzoru promotorskiego.

Egzaminy i zaliczenia są proporcjonalnie rozłożone w poszczególnych semestrach. Przykładowo na realizowanych na 1 stopniu dwóch wybranych specjalnościach: Bezpieczeństwo międzynarodowe (BM) i Studia regionu Pacyfiku (SRP) proporcje egzaminów kształtują się następująco w odniesieniu do semestru zimowego i letniego: BM pierwszy rok 4/5, drugi rok 5/3, trzeci rok 5/-; SRP pierwszy rok 4/5, drugi rok 5/4, trzeci rok 5/1. Podobnie rzecz ma się na 2 stopniu, gdzie na dwóch wybranych specjalnościach Dyplomacja ekonomiczna (DE) i Międzynarodowy marketing terytorialny (MMT) proporcje egzaminów kształtują się następująco w odniesieniu do semestru zimowego i letniego: DE pierwszy rok 4/5, drugi rok 5/-; MMT pierwszy rok 4/5, drugi rok 5/-.

Wpływ na osiągnięte rezultaty ma zróżnicowany poziom wiedzy i kompetencji (zwłaszcza językowych) wśród studentów. Podczas rozmów z nauczycielami akademickimi prowadzącymi zajęcia podnoszono kwestie słabego poziomu studentów, odzwierciedlającego dokonujące się przemiany kulturowe i obyczajowe (wpływ niżu demograficznego na możliwości akcji rekrutacji na studia). Wskazywano także na odmienności charakteryzujące dość liczną grupę studentów ukraińskich od polskich, a polegające na różnicy wieku (studenci ukraińscy młodszy), innym poziomie wiedzy (zależnym od innego systemu oświaty) i poziomie znajomości języka polskiego.

W trakcie spotkań z kadrą i studentami wskazywano na zindywidualizowane wsparcie udzielane studentom w procesie uczenia się ze strony nauczycieli akademickich, w powiązaniu ze zdiagnozowanym stopniem osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia.

Analiza sylabusów przedmiotów wykazuje specyficzność, kompleksowość i różnorodność metod sprawdzania i oceny, w powiązaniu z zapewnieniem sprawdzenia i oceny zakładanych efektów kształcenia na poziomie modułów zajęć. Należy jednak zwrócić uwagę, iż sylabusy często nie informują precyzyjnie o skali poszczególnych kryteriów weryfikacji (co trzeba konkretnie zrobić, aby uzyskać zaliczenie bądź daną ocenę).

Stosowane metody sprawdzania i oceniania stopnia osiągnięcia efektów kształcenia są odpowiednie do formy zajęć dydaktycznych, są to: testy jednokrotnego/wielokrotnego wyboru, zadania opisowe, wykonanie projektu, prezentacja opracowanego zagadnienia, projekty grupowe czy egzaminy ustne. System oceniania jest znany i zrozumiały. Każdy nauczyciel zapoznaje studentów z warunkami zaliczenia przedmiotu na pierwszych zajęciach w semestrze, przedstawiając zakładane efekty kształcenia, formy weryfikacji stopnia ich osiągnięcia oraz zasady oceniania. Oceny z zaliczeń i egzaminów publikowane są w systemie USOS, a z informacji studentów wynika, że pojawiają się w terminie nie późniejszym niż 7 dni od dnia egzaminu. Kwestie związane z organizacją sesji egzaminacyjnej są prawidłowo realizowane. Znajduje to także potwierdzenie w opiniach wyrażanych przez studiujących. W zakresie sprawdzania postępów studenta i oceniania jego praktyki zgodnie z efektami kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych została wypracowana jednolita procedura, polegająca na wypełnieniu przez praktykodawcę odpowiednich pól w tabeli umieszczonej w zaświadczeniu o odbytej praktyce i na tej podstawie wystawieniu przez niego oceny. Praktykodawca określa osiągnięcie kolejnych efektów przez praktykanta jako „słabe”, „średnie”, „dobre” lub „bardzo dobre”. W przyjętym skali ocen brakuje kategorii odpowiadającej ocenie niedostatecznej. Dobrą praktyką stosowaną na wizytowanym kierunku jest zachęcanie studentów odbywających praktyki do starania się o uzyskanie od praktykodawców referencji, które mogą wykorzystać w procesie poszukiwania pracy.

Sprawdzanie stopnia osiągania efektów kształcenia odbywa się również poprzez proces monitorowania losów absolwentów. Do 2011 roku odpowiedzialne za obserwowanie losów absolwentów kierunku i przeprowadzanie w tym zakresie ankiet osobowych było obecne Biuro Rozwoju Kompetencji UMCS (dawniej Biuro Karier). Stosunkowo niski poziom odpowiedzi na badania ankietowe był przyczyną poszukiwania alternatywnych źródeł informacji. Obecnie podstawą wiedzy o losach absolwentów kierunku są, co należy uznać za dobre rozwiązanie, dane pozyskiwane z Ogólnopolskiego Systemu

Monitorowania Ekonomicznych Losów Absolwentów Szkół Wyższych (ELA) oraz z Wydziału Badań i Analiz Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Lublinie.

Reasumując należy stwierdzić, że Jednostka prowadzi zarówno obserwację karier swych absolwentów, jak i rynku pracy, co pozwala jej dostosowywać programy i efekty nauczania do wymagań pracodawców. Warto zarekomendować wprowadzenie do sposobu sprawdzania i oceniania stopnia osiągania efektów kształcenia uzyskanych w trakcie praktyki zawodowej przynajmniej wyrywkowych ich kontroli oraz hospitacji, co nie jest stosowane. Z punktu widzenia studentów odbywających praktyki dobrze byłoby poddać je ewaluacji, co również nie ma miejsca.

2.3.

Na Wydziale Politologii UMCS są stosowane formalnie przyjęte i opublikowane, spójne i przejrzyste zasady rekrutacji kandydatów, uwzględniające efekty kształcenia, które mają osiągnąć studenci. Rekrutacja kandydatów na studia pierwszego i drugiego stopnia na kierunku jest przeprowadzana na podstawie uchwały Senatu UMCS w Lublinie poprzez platformę Internetowa Rekrutacja Kandydatów. Podczas kwalifikacji na pierwszy stopień studiów pod uwagę brane są wyniki z dwóch przedmiotów spośród takich, jak: geografia, historia, język obcy nowożytny, język polski, matematyka, wiedza o społeczeństwie. Rekrutacja na drugi stopień odbywa się na podstawie złożonego kompletu dokumentów do wyczerpania limitu miejsc. Widoczna jest dostępność, kompletność, aktualność, rzetelność, zrozumiałość i zgodność z potrzebami kandydatów informacji o wymaganiach stawianych kandydatom na studia na ocenianym kierunku i kryteriach uwzględnianych w postępowaniu kwalifikacyjnym.

Zaliczanie etapów studiów i zasady dyplomowania są zgodne z rozwiązaniami przyjętymi dla całej uczelni, regulowane m.in. przez Regulamin Studiów.

Analiza przedstawionych dokumentów w czasie oceny wskazuje, iż na Wydziale Politologii UMCS widoczna jest skuteczność działań mających na celu doskonalenie zasad rekrutacji kandydatów, uznawania efektów i okresów kształcenia oraz kwalifikacji uzyskanych w szkolnictwie wyższym, potwierdzania efektów uczenia się oraz zasad dyplomowania, podejmowanych na podstawie wyników monitorowania i oceny progresji studentów.

Na podstawie przedstawionego w dokumentacji wykazu tematów prac dyplomowych (64 tytuły dla studiów pierwszego stopnia i 103 tytuły dla studiów drugiego stopnia) można stwierdzić, że w doborze tematów widoczne jest powiązanie z realizowanym kierunkiem studiów i zakładanymi efektami kształcenia.

Na uczelni funkcjonują odpowiednie przepisy dotyczące archiwizacji prac dyplomowych umożliwiające wykorzystanie elektronicznego systemu Archiwum Prac Dyplomowych. Prace dyplomowe w wersji elektronicznej są przysyłane do Ogólnopolskiego Repozytorium Pisemnych Prac Dyplomowych. Zachowano archiwizację prac w wersji papierowej (w teczce osobowej studenta). Protokoły egzaminów dyplomowych są archiwizowane w systemie USOS oraz w teczkach osobowych studentów. Dokonany przegląd wybranych teczek osobowych studentów zasadniczo potwierdził kompletność archiwizowanej dokumentacji.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Program i plan studiów dla *stosunków międzynarodowych* (pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim) oraz formy i organizacja zajęć, a także czas trwania kształcenia i szacowany nakład pracy studentów, mierzony liczbą punktów ECTS, w zasadzie umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia oraz uzyskanie kwalifikacji odpowiadających poziomowi kształcenia.

Analiza przedstawionych dokumentów oraz spotkania z nauczycielami akademickimi i studentami

potwierdziły ewolucję programu studiów pierwszego i drugiego stopnia zmierzającą do stałej aktualizacji prezentowanych treści kształcenia i doskonalenia metod ich prezentacji. Dobór treści programowych jest zgodny z zakładanymi efektami kształcenia oraz uwzględnia aktualny stan wiedzy w zakresie dyscypliny nauk o polityce, do której odnoszą się efekty kształcenia, w tym wyniki prowadzonych na Wydziale Politologii UMCS badań naukowych.

Do mocnych stron zaliczyć należy m.in. spójność efektów kształcenia z efektami kształcenia dla obszaru i dziedziny kształcenia nauk społecznych i dyscypliny nauk o polityce; autorskie koncepcje zajęć, często osadzone w podejmowanych tematach badawczych i publikowanych pracach naukowych przez prowadzących zajęcia; różnorodną ofertę edukacyjną obejmującą szeroki zakres przedmiotów; stosunkowo duży wybór specjalności (po 4 na pierwszym i drugim stopniu studiów); propozycje zajęć w językach obcych, w tym ścieżkę anglojęzyczną na drugim stopniu studiów. Stosowane metody kształcenia są zorientowane na studenta, motywują studentów do aktywnego udziału w procesie nauczania i uczenia się oraz umożliwiają osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.

Słabą stroną jest zbyt małe wykorzystanie przez wykładowców prowadzących zajęcia możliwości jakie stwarza wirtualny kampus UMCS.

Wpływ na osłabienie możliwości realizacji efektów kształcenia ma zróżnicowany poziom wiedzy i kompetencji rekrutowanych studentów.

Stosowane metody kształcenia pozwalają na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, ich różnorodność pozwala zdobywać umiejętności i kompetencje, a także aktywizuje na zajęciach. Sposoby weryfikacji i oceny stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia są odpowiednio dobrane i dostosowane do form zajęć. Doskonalenia wymaga nadzór promotorski na seminariach dyplomowych.

Prowadzący zapoznają studentów z sylabusami na zajęciach organizacyjnych. System oceniania jest znany, studenci są oceniani obiektywnie, a oceny są wpisywane do systemu USOS. Organizacja planu zajęć nie jest optymalna, a także sposób rekrutacji do grup seminaryjnych. Warunki rekrutacji właściwe, pozwalają na odpowiedni dobór kandydatów na studia.

Wydział prowadzi zarówno obserwację karier swych absolwentów, jak i rynku pracy, co pozwala jej dostosowywać programy i efekty nauczania do wymagań pracodawców.

Dobre praktyki

1. Autorska koncepcja nauczania, oparta o własne doświadczenia badawcze osób prowadzących zajęcia.
2. Szeroki wachlarz przedmiotów (w tym bogata oferta zajęć w języku angielskim) i różnorodność metod kształcenia skłaniająca studentów do aktywności.
3. Zatrudnienie wykładowców zewnętrznych – praktyków współpracujących z uczelnią w procesie dydaktycznym, dzięki czemu proces kształcenia na kierunku ma nie tylko wymiar teoretyczny, ale także czysto praktyczny.
4. Udzielanie wsparcia studentom anglojęzycznej ścieżki International Relations w ramach Orientation Days oraz poprzez anglojęzyczną stronę Wydziału.
5. Stworzenie regulaminu praktyk zawodowych oraz umieszczenie dokumentów niezbędnych do ich uruchomienia i zaliczenia na stronie internetowej Wydziału, co znacznie upraszcza wszystkie formalności.
6. Zachęcanie studentów odbywających praktyki do starania się o uzyskanie od praktykodawców referencji, które mogą wykorzystać w procesie poszukiwania pracy.

Zalecenia

1. Wskazane jest doprecyzowanie prawidłowego oszacowania nakładu pracy studenta w poszczególnych modułach zajęć.
2. Należy zadbać o wewnętrzną spójność skali stosowanych ocen, wyeliminować stosowanie przez prowadzących zajęcia ocen nie wymienionych w regulaminie.
3. Wskazana jest reorganizacja planu zajęć umożliwiająca wydłużenie przerw między zajęciami (ułatwiających odpoczynek i komunikację między kampusami).
4. Postulowana zmiana systemu wyboru seminarium dyplomowego – np. na system dający pierwszeństwo dla studentów z najwyższą średnią z toku studiów.
5. Postulowane zwiększenie obecności (i dostępności) on-line nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia.
6. Wskazane wprowadzenie do sposobu sprawdzania i oceniania stopnia osiągania efektów kształcenia uzyskanych w trakcie praktyki zawodowej przynajmniej wyrywkowych ich kontroli oraz hospitacji.
7. Doskonalenie procesu dyplomowania oraz objęcie większą troską studentów z migracyjną przeszłością.

Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

- 3.1. Projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie i okresowy przegląd programu kształcenia
- 3.2. Publiczny dostęp do informacji

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

3.1.

Strukturę organizacyjną funkcjonującego Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej tworzą Uczelniany Zespół ds. Jakości Kształcenia, Wydziałowe Zespoły ds. Jakości Kształcenia oraz Zespół ds. Analiz Jakości Kształcenia. Zadaniem Uczelnianego Zespołu, Wydziałowych Zespołów oraz Zespołu ds. Analiz jest podejmowanie działań na rzecz doskonalenia procesu dydaktycznego i jego obsługi w celu zapewnienia odbiorcom oferty edukacyjnej Uniwersytetu możliwie najwyższych wyników kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych adekwatnych do określonych warunków społeczno-ekonomicznych. Uczelniany Zespół pełni funkcję doradczą i rekomendacyjną dla Rektora. Do zadań Uczelnianego Zespołu należy ustalanie w porozumieniu z innymi jednostkami Uniwersytetu odpowiedzialnymi za organizację i przebieg procesu edukacyjnego, polityki jakości kształcenia w skali całego Uniwersytetu, w dostosowaniu do misji i strategii rozwoju Uniwersytetu, a w szczególności: inicjowanie i propagowanie działań na rzecz doskonalenia procesu edukacyjnego i jego obsługi na różnych kierunkach, formach i poziomach kształcenia, przygotowywanie propozycji rozwiązywania problemów o charakterze ogólnouczelnianym, mających wpływ na jakość kształcenia, opiniowanie wewnętrznych aktów prawnych Uniwersytetu związanych z organizacją i przebiegiem procesu kształcenia oraz jego obsługi, opiniowanie procedur i narzędzi systematycznej oceny jakości kształcenia w Uniwersytecie, analizowanie wyników oceny procesu kształcenia i jego obsługi oraz formułowanie zaleceń mających na celu utrzymanie bądź poprawę jakości kształcenia, nadzór merytoryczny nad wdrażaniem systemu zapewnienia jakości kształcenia na poszczególnych wydziałach i jednostkach ogólnouczelnianych, pomoc w rozwiązywaniu bieżących problemów związanych z doskonaleniem jakości kształcenia na poszczególnych wydziałach i jednostkach ogólnouczelnianych. Rozwiązania przygotowane przez Uczelniany Zespół, planowane do wdrożenia, są konsultowane pod względem merytorycznym i

formalnym z Centrum Kształcenia i Obsługi Studiów oraz Działem Organizacyjno-Prawnym, a następnie przedstawiane Prorektorowi ds. Kształcenia.

Na Wydziale Politologii funkcjonuje Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia, który pełni funkcję doradczą i rekomendacyjną dla Dziekana. Do jego zadań należy w szczególności: ustalanie w porozumieniu z pracownikami wydziału polityki jakości kształcenia i dostosowanie jej do misji i strategii rozwoju wydziału i Uniwersytetu, określenie szczegółowych celów i zasad funkcjonowania Wydziałowego Zespołu, inicjowanie i propagowanie działań na rzecz doskonalenia procesu edukacyjnego i jego obsługi na prowadzonych przez wydział kierunkach studiów i innych formach kształcenia, opracowanie procedur zapewnienia jakości kształcenia zatwierdzonych przez radę wydziału, stosownie do potrzeb i możliwości wydziału wynikających ze specyfiki badawczej, dydaktycznej oraz organizacyjnej wydziału, przygotowanie metod i narzędzi doskonalenia jakości kształcenia do zastosowania na wydziale, organizowanie szkoleń i spotkań informacyjnych dla pracowników wydziału w sprawach związanych z doskonaleniem jakości kształcenia, opiniowanie programów kształcenia dla kierunków nowotworzonych oraz zmian w programach dla kierunków istniejących, analiza wyników ewaluacji procesu kształcenia i jego obsługi wraz z formułowaniem wniosków i zaleceń w zakresie doskonalenia jakości kształcenia, monitorowanie funkcjonowania wydziałowego systemu zapewnienia jakości kształcenia, przygotowanie w wyznaczonym terminie corocznych raportów na temat stanu wdrożenia i funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia na poszczególnych wydziałach, przygotowanie materiałów do raportu samooceny jednostki na potrzeby akredytacji programowej bądź instytucjonalnej, podnoszenie wśród społeczności akademickiej wydziału poziomu świadomości na temat potrzeb doskonalenia jakości kształcenia. Propozycje działań w zakresie doskonalenia jakości kształcenia, wypracowane przez Wydziałowy Zespół i przewidziane do wdrożenia, są przedstawiane do akceptacji Radzie Wydziału.

Zasady projektowania, zatwierdzania, monitorowania i doskonalenia programów kształcenia określają Uchwała Nr XXIII – 11.6/13 Senatu UMCS z dnia 27 listopada 2013 r. w sprawie wytycznych do projektowania efektów kształcenia, programów kształcenia i planów studiów oraz uruchamiania nowych kierunków studiów pierwszego, drugiego i trzeciego stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich oraz procedury *Efekty kształcenia* oraz *Program kształcenia* przyjęte przez Radę Wydziału Politologii. Program kształcenia w tym efekty kierunkowe oraz program studiów przygotowuje powołany przez Radę Wydziału Zespół Programowy. Do zadań Zespołu Programowego należy przystosowanie programu kształcenia na kierunku do zmiany wynikających z nowelizacji ustawodawstwa w zakresie szkolnictwa wyższego, przygotowanie koncepcji kształcenia oraz propozycji zmian w planach i programach studiów, opracowanie programów kształcenia, określenie właściwych dla kierunku pod względem metodologicznym i merytorycznym zasad i kryteriów przygotowania oraz oceny prac dyplomowych, a także okresowe analizy programu kształcenia pod kątem ich zgodności z założonymi efektami kształcenia na kierunku. Ustalane dla kierunku efekty kształcenia przedstawiane są do zaopiniowania Wydziałowemu Zespołowi ds. Jakości Kształcenia. W przypadku opinii pozytywnej WZJK przedstawia efekty kształcenia Radzie Wydziału Politologii, która wnioskuję do Senatu UMCS o zatwierdzenie efektów kształcenia dla danego kierunku studiów. W oparciu o przyjęte przez Senat efekty kształcenia, Zespół Programowy przygotowuje projekt programu kształcenia. Przeglądy programów kształcenia są dokonywane systematycznie (przynajmniej raz w roku) przez Zespoły Programowe. Zespół Programowy uwzględnia opinie nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na kierunku, opinie studentów wyrażone między innymi w badaniach ankietowych, opinie pracodawców oraz opinie absolwentów. Rekomendacje Zespołów Programowych co do zmian w programach kształcenia są przedstawiane WZJK, a po pozytywnej opinii Radzie Wydziału Politologii, która zatwierdza zmiany.

W trakcie oceny na kierunku *stosunki międzynarodowe* przedstawiono ZO PKA sprawozdania z funkcjonowania wymienionego wyżej zespołu, a także zmiany, które zostały wprowadzone do programu kształcenia na ocenianym kierunku studiów. W wyniku przeprowadzonych badań sondażowych,

zarekomendowano m. in. zniesienie punktacji ECTS dla przedmiotu *wychowanie fizyczne* uzasadniając, utrzymano w programie studiów I stopnia tzw. Przedmioty humanizujące uzasadniając, że przedmioty te choć nie obowiązkowe, stanowią cenne uzupełnienie specjalistycznej oferty kierunku i ogólnorozwojową bazę zdobywania wiedzy. Ponadto w specjalności studia regionu Pacyfiku dodano 60 godzin zajęć (30 w semestrze piątym i 30 w semestrze szóstym) z podstaw języka chińskiego w formie konwersatorium, uzasadniając, że dokonana zmiana ma związek z powstałą możliwością pozyskania lektorów języka chińskiego wynikającą z podpisanych przez UMCS umów z uczelniami z Tajwanu. Biorąc pod uwagę powyższe, ZO PKA stwierdza, że wyniki prowadzonych na kierunku badań dotyczących ocenianego kierunku studiów znajdują odzwierciedlenie w programie kształcenia dla tego kierunku studiów.

W ramach przeglądu programu studiów dokonuje się przeglądu sylabusów uwzględniając ocenę aktualności treści kształcenia, spójności przedmiotowych efektów kształcenia z efektami kierunkowymi, aktualności zalecanej literatury, zasad oceniania studentów, sposobów weryfikacji efektów przedmiotowych, warunków zaliczenia zajęć. Zalecenia dotyczące zmian w sylabusach formułowane przez Zespoły są przekazywane koordynatorom przedmiotów. Kadra dydaktyczna i pracodawcy uznali za istotne systematyczne wzbogacanie oferty kształcenia przedmiotami prowadzonymi w języku angielskim. Liczba takich przedmiotów systematycznie wzrasta. W procesie doskonalenia i realizacji programu kształcenia na ocenianym kierunku studiów, istotne znaczenie mają interesariusze zewnętrzni. Wyrażają oni swoje opinie co do programu kształcenia poprzez funkcjonującą przy Wydziale Politologii Radę Pracodawców. Konsultowani są również przy uruchamianiu nowych kierunków studiów oraz nowych specjalności.

Monitorowaniem zawodowych karier absolwentów zajmuje się Biuro Rozwoju Kompetencji, które powstało w miejsce działającego dotychczas Biura Karier i prowadzi działalność edukacyjną, doradczą i informacyjną dla studentów, absolwentów i pracowników UMCS na rzecz ich rozwoju zawodowego i osobistego. Jak wynika z przeprowadzonych z BRK rozmów, powstanie Biura Rozwoju Kompetencji podyktowane jest dynamicznie zmieniającą się sytuacją na rynku pracy, oczekiwaniami pracodawców względem absolwentów szkół wyższych w zakresie posiadanych przez nich kompetencji a także koniecznością budowania wizerunku uczelni otwartej dla przedstawicieli środowiska pozaakademickiego, dzielącej się wiedzą i gotowej do współpracy nie tylko na płaszczyźnie naukowej, ale również praktycznej, zaangażowanej w budowanie gospodarki opartej na wiedzy, wykorzystującej naukę i wiedzę w procesie rozwoju jednostki i społeczeństwa. Obszary działalności Biura Rozwoju Kompetencji to: poradnictwo edukacyjne, zawodowe i psychologiczne, szkolenia i warsztaty rozwijające kompetencje społeczne i zawodowe, programy edukacyjne w zakresie przedsiębiorczości, pośrednictwo pracy, staży i praktyk, organizacja praktyk poza tokiem studiów, współpraca z pracodawcami (realizacja projektów rekrutacyjnych, organizacja spotkań, prezentacji firm na Uczelni itp.), współpraca z instytucjami i organizacjami rynku pracy, budowanie relacji oraz współpraca z Absolwentami UMCS. Kwestionariusz ankiety jest aplikacją internetową. Absolwent/-ka w okresie do roku po ukończeniu studiów otrzymuje na swoją skrzynkę pocztową zaproszenie do wypełnienia ankiety. Dziewięć miesięcy to, według ostatnich analiz rynku pracy, średni czas, jaki osoby z wyższym wykształceniem poświęcają na poszukiwanie pracy. W zaproszeniu absolwent otrzymuje adres ankiety wraz z unikalnym kodem (tokenem), do którego przypisywane są udzielane odpowiedzi. Po przejściu do kolejnego arkusza odpowiedzi z poprzedniego zapisywane są w bazie danych. Po wypełnieniu ankiety respondent/-ka otrzymuje kod weryfikacyjny oraz szczegółowe informacje dotyczące losowania upominków wśród osób, które wypełniły ankietę. Po zakończeniu ankiety lista wylosowanych, wygrywających tokenów zamieszczana jest na stronie internetowej Biura Karier.

W doskonaleniu procesu kształcenia wykorzystywane są wyniki zewnętrznych ocen jakości kształcenia. Każdorazowo, po wizytacji PKA Przewodniczący Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia przedstawia sprawozdanie oraz wnioski na Radzie Wydziału Politologii, spotkaniach WZJK oraz

zebraniu ogólnym pracowników. Na podstawie analizy tych sprawozdań opracowywana jest propozycja działań doskonalących.

Przedstawiciele Wydziałowego Samorządu Studentów przyznali, iż władze wydziału umożliwiają im aktywny udział w procesie projektowania i monitorowania programów kształcenia. Proces odbywa się w oparciu o przyjęte na wydziale procedury, które włączają w ten proces interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych. W konsultacjach programów kształcenia mają udział studenci za pośrednictwem reprezentantów w zespołach opracowujących programy kształcenia jak również w Wydziałowym Zespole ds. Jakości Kształcenia. Pod koniec semestru regularnie prowadzone są ankiety dotyczące zajęć i nauczycieli je prowadzących, w których studenci mogą się wypowiedzieć. Jak przyznali w trakcie spotkania z ZO PKA, nie widzą znaczących zmian w postępowaniu nauczycieli w kontekście uwag, które przesyłają za pomocą ankiet, a tylko nieliczni nauczyciele konsultują z nimi wyniki ankiet w celu poprawy jakości prowadzonych zajęć. Studenci przyznali, iż nie biorą licznie udziału w ankietach gdyż nie widzą celu ich wypełniania, jak również nie są zapoznawani z wynikami ankietyzacji oraz dalszymi działaniami w następstwie wniosków z niej zebranych.

W procesie doskonalenia i realizacji programu kształcenia na kierunku istotne znaczenie mają interesariusze zewnętrzni. Wyrażają oni swoje opinie na temat programu kształcenia poprzez funkcjonującą przy Wydziale Politologii Radę Pracodawców. Konsultowani są również przy uruchamianiu nowych kierunków studiów oraz nowych specjalności. Konsultacje takie przeprowadzono m.in. w związku z utworzeniem nowej specjalności na studiach II stopnia – międzynarodowy marketing terytorialny. Interesariusze zewnętrzni biorą udział w realizacji programów kształcenia w formie prowadzenia zajęć dla studentów kierunku. Reguluje to Procedura pn.: „Zasady pozyskiwania wykładowców zewnętrznych na Wydziale Politologii UMCS”. W bieżącym roku akademickim (2017/18) zajęcia dla studentów II stopnia kierunku prowadzi ośmiu praktyków, dysponujących bogatym doświadczeniem zawodowym, których wiedza i umiejętności przyczyniają się w sposób istotny do realizacji efektów kształcenia. Są wśród nich byli ambasadorowie, były wiceminister spraw zagranicznych, pracownicy Urzędu Miasta Lublin, Urzędu Marszałkowskiego i Działu Promocji UMCS, którzy posiadają doświadczenie w zakresie promocji jednostek terytorialnych. Należy podkreślić, że prowadzone przez nich zajęcia są wysoko oceniane przez studentów, aczkolwiek władze kierunku jak dotąd nie wdrożyły systemu ich oceny, co należy im zarekomendować.

3.2.

Wydział Politologii wykorzystuje szerokie spektrum kanałów komunikacyjnych takich jak: portale społecznościowe, strona internetowa, platforma Wirtualny Kampus UMCS, tablice informacyjne na terenie Wydziału, a także mailing. Na stronie internetowej Wydziału Politologii zapewniony został dostęp do informacji związanych z procesem rekrutacji, procesem kształcenia w tym: efektów kształcenia, planów studiów, zasad dyplomowania, zasadami potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów, obowiązującymi regulaminami, programami wymiany studenckiej i podwójnego dyplomowania, konkursie na najlepsze prace dyplomowe. Ponadto zamieszczane są bieżące informacje dla studentów dotyczące np. zmian w planie zajęć, wydarzeń odbywających się na terenie Wydziału, sukcesów studentów Wydziału Politologii, szkoleń i warsztatów dla studentów, zasad wyboru przedmiotów, opis procedur służących zapewnianiu jakości kształcenia. Protokoły z posiedzeń WZJK, raporty, sprawozdania i analizy dokumentujące pracę i działania wydziałowych struktur systemu zapewniania jakości są dostępne do wglądu w Dziekanacie. Ogólnouniwersyteckie badania jakości kształcenia są zamieszczane na stronie uniwersyteckiego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia. Strona internetowa Wydziału uwzględnia potrzeby organizacji studenckich w zakresie ich polityki informacyjnej.

Uczelnia i wydział zapewniają dostęp do kompleksowych i aktualnych informacji, poprzez stronę internetową, system usos oraz profil w serwisie facebook. Strona internetowa zawiera wszystkie

niezbędne informacje takie jak m.in.: sylabusy, plany zajęć, regulamin studiów, regulamin przyznawania stypendiów, informacje o domach studenckich, informacje o wymianach studenckich i wsparciu dla osób niepełnosprawnych.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Na podstawie przeprowadzonej oceny programowej na kierunku *stosunki międzynarodowe* prowadzonym na Wydziale Politologii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie należy uznać, iż Jednostka posiada WSZJK normujący proces zapewnienia jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów, zarówno o charakterze ogólnym, jak i odnoszący się bezpośrednio do wszystkich aspektów prowadzonego kierunku studiów. WSZJK w sposób kompletny i spójny określa prowadzoną politykę jakości, procedury, cele jakościowe oraz strategię ich realizacji. Realizacja polityki zarządzania jakością kształcenia poprzez monitorowanie, okresowy przegląd programów kształcenia i ocenę osiągania efektów kształcenia służy doskonaleniu programów kształcenia na ocenianych kierunkach. Rezultaty działań podejmowanych w tym procesie są wykorzystywane dla zapewnienia, z jednej strony, zgodności programów kształcenia z wymogami powszechnie obowiązującego prawa i aktów wewnętrznych UMCS. Wydział Politologii zapewnia publiczny dostęp do informacji o programach kształcenia i realizacji procesu kształcenia. Studenci są włączani w projektowanie i monitorowanie programu kształcenia poprzez reprezentantów wydziałowego samorządu studentów w organach jednostki, natomiast nie uczestniczą „licznie” w ankietyzacji, ze względu na - w ich ocenie - niewielkie skutki i niski stopień bycia poinformowanym. Zapewniony jest kompleksowy dostęp do aktualnych informacji wieloma kanałami. Wszystkie niezbędne informacje dostępne są na stronie internetowej uczelni i wydziału.

Dobre praktyki

Zalecenia

Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia

- 4.1.Liczba, dorobek naukowy/artystyczny oraz kompetencje dydaktyczne kadry
- 4.2.Obsada zajęć dydaktycznych
- 4.3.Rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

4.1.

Kierunek *stosunki międzynarodowe* został przypisany do obszaru nauk społecznych, dziedziny nauk społecznych oraz dyscypliny nauki o polityce. W przedstawionych wykazach nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe, znalazło się 26 nauczycieli akademickich dla studiów I stopnia oraz 16 nauczycieli akademickich dla studiów II stopnia. Wszystkie wymienione osoby posiadają stopnie naukowe w dyscyplinie nauk o polityce bądź tytuł naukowy w dziedzinie nauk społecznych. Wszystkie osoby umieszczone w tych wykazach legitymują się dorobkiem badawczym właściwym dla kierunku *stosunki międzynarodowe*, co pozwala ZO PKA w sposób niebudzący wątpliwości potwierdzić zasadność decyzji Wydziału Politologii UMCS. I tak na studiach I stopnia do minimum kadrowego zaliczono osiem osób z tytułem profesora, siedem osób ze stopniem doktora habilitowanego oraz jednaście osób ze stopniem doktora – co ze zdecydowanym naddatkiem wypełnia minimum

wynikające z przepisów prawa dla studiów o profilu ogólnoakademickim. Na studiach II stopnia do minimum kadrowego zaliczono cztery osoby z tytułem profesora, sześć osób ze stopniem doktora habilitowanego oraz sześć osób ze stopniem doktora – i choć w tym wykazie wyliczono mniej osób, to i tak z naddatkiem spełnia to wymagania stawiane studiom II stopnia dla profilu ogólnoakademickiego.

Łącznie z osobami zaliczanymi do minimum kadrowego zajęcia na studiach I stopnia prowadzi w sumie sześćdziesiąt osób, natomiast na studiach II stopnia – czterdzieści osiem osób. Wszystkie prowadzą zajęcia zgodnie z posiadanym dorobkiem naukowym.

Dorobek naukowy kadry dydaktycznej kierunku (uwzględniający także osoby spoza minimum kadrowego) *stosunki międzynarodowe* zatrudnionej na Wydziale Politologii odgrywa znaczącą rolę w rozwoju subdyscypliny nauk o polityce, jaką są właśnie stosunki międzynarodowe. Zarówna liczba tych publikacji, jak i ich jakość nie budzi najmniejszych zastrzeżeń. Wśród publikacji na szczególną uwagę zasługują prace o charakterze podręczników (np. *Międzynarodowe stosunki polityczne* czy *Międzynarodowe stosunki kulturalne*), wykorzystywane także w innych ośrodkach w Polsce. Kadra naukowo-dydaktyczna Wydziału Politologii, prowadząca zajęcia na wizytowanym kierunku, prowadzi ożywioną działalność badawczą, której wyniki publikowane są w polskich i zagranicznych czasopismach naukowych oraz w postaci polsko i obcojęzycznych monografii naukowych. Dobrym przykładem rozwijania działalności badawczej w skali nie tylko krajowej, ale i międzynarodowej, jest zaangażowanie Wydziału Politologii UMCS i przede wszystkim i jego pracowników, w rozwój badań nad polityką i stosunkami międzynarodowymi w krajach Ameryki Łacińskiej.

Pracownicy dydaktyczni zaangażowani w prowadzenie zajęć na kierunku „stosunki międzynarodowe” uczestniczą w działaniach podnoszących kompetencje dydaktyczne, służące praktycznemu wykorzystaniu efektów prowadzonych badań. Obecność w kadrze pracowników prowadzących badania z zakresu typowego dla obszaru humanistyki (historia, językoznawstwo) pozwala na właściwe skonstruowanie procesu dydaktycznego.

4.2.

Obsada zajęć dydaktycznych tak na studiach I, jak i II stopnia nie budzi najmniejszych zastrzeżeń. Zajęcia prowadzone są przez osoby posiadające odpowiednie do tego przygotowanie i kontynuujące badania naukowe w zakresie pokrywającym się z przedmiotem zajęć. Dzięki temu studenci mają nie tylko możliwość uczestniczenia w zajęciach prowadzonych przez rzeczywistych specjalistów w danym zakresie, ale mogą łatwo zapoznać się z aktualnymi wynikami badań pracowników naukowych Wydziału Politologii, co jest szczególnie istotne w przypadku profilu ogólnoakademickiego. ZO PKA stwierdził więc zgodność dorobku naukowego, wspartego odpowiednimi kompetencjami dydaktycznymi, z prowadzonymi zajęciami.

O właściwym doborze kadry do prowadzenia zajęć świadczą dokonywane na bieżąco modyfikacje. Przykładem modyfikacji doboru kadry do prowadzenia zajęć, jest działanie potwierdzone przez ZO PKA w trakcie wizytacji: przy braku wystarczających kompetencji, pod wpływem uwag zgłoszonych przez studentów ścieżki anglojęzycznej International Relations, zmieniona została obsada zajęć.

4.3.

Kadra prowadząca zajęcia ma możliwość skorzystania z zajęć doskonalących umiejętności dydaktyczne. Korzystając z realizowanych na Wydziale oraz na Uczelni projektach w ramach Programu Operacyjnego Wiedza-Edukacja-Rozwój pracownicy rozwijali swoje umiejętności nie tylko w zakresie korzystania z nowoczesnych technologii (platforma Moodle), ale i tradycyjnych form zajęć wymagających bezpośredniego kontaktu. ZO PKA stwierdził (co zostało również potwierdzone w czasie spotkania z kadrą dydaktyczną), że dla rozwoju umiejętności dydaktycznych wykorzystywana jest współpraca międzynarodowa, w tym i wyjazdy w ramach programu Erasmus+.

Przegląd dokumentacji oraz spotkanie z kadrami naukowo-dydaktyczną prowadzącą zajęcia pozwoliły ZOPKA stwierdzić, że Wydział Politologii prowadzi właściwą politykę kadrową. Istotnym elementem tej polityki jest wspieranie rozwoju naukowego pracowników. Osoby zaangażowane w prace badawcze mogą uzyskać płatny urlop naukowy na prowadzenie badań. Jednostka wspiera także udział pracowników w międzynarodowym życiu naukowym, finansując aktywne uczestnictwo w zagranicznych konferencjach naukowych.

W odniesieniu do młodszej kadry naukowej Wydział Politologii ma możliwość korzystania z dotacji celowej w ramach Funduszu Młodych Naukowców. Dzięki temu możliwe jest sfinansowanie tak prowadzenia badań naukowych (kwerendy biblioteczne), jak i wspierania uczestnictwa w międzynarodowym życiu naukowym.

Kadra podnosi swoje kompetencje dydaktyczne. Dziewięć osób prowadzących zajęcia na kierunku *stosunki międzynarodowe* uczestniczyło w cyklu szkoleń realizowanym na UMCS „Akademicka kadra przyszłości”. Dodatkowo, w ramach tego samego cyklu szkoleń siedem osób ukończyło „Kurs moderatora Design Thinking”; natomiast dwie osoby szkolenie „Zarządzanie informacją naukową składnikiem kompetencji informacyjnych”. Jedna osoba ukończyła kurs „The Methodology of Writing Grant Proposals and Scientific Papers” zorganizowany na University of Reykjavik na Islandii.

ZOPKA ustalił, że osoby chcące rozwijać swoje kompetencje naukowe czy dydaktyczne mają wystarczającą możliwość znalezienia wsparcia organizacyjnego i finansowego dla zrealizowania swoich zamierzeń. Pozytywna opinia na temat kadry płynęła także od studentów. Dają temu wyraz regularnie w ankietach ewaluacyjnych uwzględnianych w ocenach okresowych nauczycieli akademickich. Podejmowane w tym zakresie działania uczelni należy uznać za właściwe, choć wymagające doskonalenia. ZOPKA stwierdził niespójność w ocenie skuteczności oddziaływania wyników ankiet ewaluacyjnych pomiędzy władzami wydziału i nauczycielami a środowiskiem studentów, bowiem ich zdaniem doświadczają sytuacji braku (zauważalnych?) reakcji na problemy zgłaszane w ankietach ewaluacyjnych.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Uczelnia dysponuje minimum kadrowym, które pod względem ilościowym i jakościowym znacząco przewyższa wymogi prawem określone, jak i krajowy standard. Tym samym należy uznać dysponowanie przez Wydział Politologii wyróżniającą się własną kadrami akademickimi, budowaną od szeregu lat na własnych zasobach i samorozwoju. Stąd stwierdzona bardzo silna identyfikacja i przywiązanie oraz zogniskowanie się nauczycieli akademickich na rzecz Wydziału i UMCS.

Kadra dydaktyczno-naukowa prowadząca zajęcia na studiach I i II stopnia jest dobrana właściwie. Tak osoby zaliczone do minimum kadrowego, jak i pozostałe prowadzące zajęcia dydaktyczne nie tylko mają stopnie (i/lub tytuły) naukowe zgodne z obszarem, dziedziną i dyscypliną, do której przypisany jest program kształcenia. Osoby te prowadzą badania związane ze stosunkami międzynarodowymi oraz z tematyką prowadzonych przez siebie kursów. Uczelnia stwarza właściwe warunki dla rozwoju kadry naukowej, wspierając ją organizacyjnie (płatne urlopy naukowe), jak i finansowo (wyjazdy konferencyjne i badawcze). Co równie ważne – pracownicy mają możliwość (i z niej korzystają) podnoszenia swoich kwalifikacji dydaktycznych w kraju i poza jego granicami. Dobór kadry do celów dydaktycznych zajęć nie budzi zastrzeżeń. A w przypadkach uzasadnionych wątpliwości jednostka dokonywała szybkich korekt w obsadzie. Jakość prowadzonych badań naukowych unaocznia się w polsko- i obcojęzycznych publikacjach naukowych, a stworzone warunki rozwoju kadry naukowo-dydaktycznej wzmacniają zasoby personalne. Studenci wyrazili bardzo pozytywne opinie dotyczące kadry naukowej, podkreślili duże doświadczenie oraz dobre profesjonalne przygotowanie do prowadzenia zajęć.

Polityka kadrowa jest transparentna i prowadzona konsekwentnie od szeregu lat w duchu środowiskowego współdecydowania. Rozwój ilościowy i jakościowy kadry akademickiej potwierdza realizację założeń strategicznych Wydziału, a także fakt, że Wydział Politologii jest bardzo dobrym miejscem pracy i osobistego rozwoju.

Dobre praktyki

1. Za dobrą praktykę stosowaną w Jednostce należy uznać wspieranie rozwoju kompetencji kadry dydaktycznej poprzez umożliwienie uczestniczenia w szkoleniach prowadzonych przez ośrodki zagraniczne (np. Uniwersytet w Reykjavíku).

Zalecenia

1. Poprawa komunikacji pomiędzy studentami i władzami Wydziału w zakresie sprawozdawania podejmowanych działań projakościowych.

Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Akredytowany Wydział współpracuje z wieloma partnerami z otoczenia społecznego i gospodarczego. Są wśród nich instytucje akademickie, instytucje oświaty, przedstawicielstwa dyplomatyczne w Polsce, jednostki administracji publicznej, instytucje kultury, organizacje pozarządowe i stowarzyszenia. Przykładowo współpraca z Biurem Kulturalno-Gospodarczym Tajpej w Warszawie, Ambasadą Japonii w Warszawie czy Ambasadą Tajlandii jest i była szczególnie istotna przy kształtowaniu i realizacji programu kształcenia na specjalności Studia regionu Pacyfiku (studia I stopnia SM). Z kolei współpraca z instytucjami samorządu terytorialnego (Urząd Miasta - Wydział Strategii i Obsługi Inwestorów, Centrum Współpracy Międzynarodowej; Urząd Marszałkowski – Departament Gospodarki i Współpracy Zagranicznej, Departament Polityki Regionalnej, Departament Promocji i Turystyki) przyczyniła się do ukształtowania i realizacji programu na specjalności Międzynarodowy marketing terytorialny (II stopień studiów SM). Centrum Kompetencji Wschodnich Urzędu Miasta było i jest partnerem Wydziału w zakresie kształtowania programu na specjalnościach: Stosunki międzynarodowe w Europie Wschodniej (studia I stopnia) oraz International Relations in East-Central Europe (studia II stopnia IR).

Przy Wydziale Politologii funkcjonuje Rada Pracodawców, która jest jego organem doradczym. W skład Rady wchodzi 10 członków: Wojewoda Lubelski, Marszałek Województwa Lubelskiego, Prezes Izby Przemysłowo-Handlowej w Lublinie, Prezes Fundacji Solidarności Międzynarodowej, Redaktor Naczelna Polskiego Radia Lublin, Komendant Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej oraz przedstawiciele urzędów miejskich. Rada została powołana do życia w 2017 r., przede wszystkim w celu sformalizowania wcześniejszej współpracy z interesariuszami zewnętrznymi, głównie w zakresie organizacji i przebiegu praktyk studenckich. Warto podkreślić, że dzięki rekomendacjom Rady władze Wydziału zdecydowały się wprowadzić w ramach przedmiotu Technologie informacyjne, zajęcia dotyczące elektronicznego obiegu dokumentów.

Ważnym obszarem działalności ocenianej jednostki są kontakty z otoczeniem społecznym, utrzymywane po to, aby uczelnia jak najlepiej wypełniała swoje funkcje naukowe i kulturalne. Wydział współpracuje z ponad 30 szkołami ponadgimnazjalnymi z Lublina i województwa lubelskiego. Współpraca ta przybiera różne formy: zajęć realizowanych przez nauczycieli akademickich w siedzibie Wydziału i partnerskich szkołach średnich (np. warsztatów debat oksfordzkich), aranżowaniu debat politologicznych (w marcu br. odbyła się już VIII edycja tej formy propagowania wiedzy z zakresu stosunków międzynarodowych) oraz organizowaniu powtórek do matury z przedmiotu Wiedza o Społeczeństwie (cykliczna akcja pod nazwą: „Nocne korki z WOSu“). Wydział organizuje zawody okręgowe Olimpiady Wiedzy o Polsce i Świecie Współczesnym (w tym roku odbyła się ich 59 edycja) oraz Olimpiady Wiedzy o Bezpieczeństwie i Obronności. W przygotowanie obydwu zawodów chętnie angażują się nie tylko pracownicy naukowcy akredytowanego kierunku, ale również studenci. Jednostka odpowiedzialna za oceniany kierunek aktywnie włącza się w przygotowanie oraz udostępnia swoją bazę lokalową (stanowiska wystawiennicze w budynku Wydziału Politologii) cyklicznej już lubelskiej imprezie historyczno-edukacyjnej pn. „Pasje Ludzi Pozytywnie Zakręconych”. W 2018 r. odbyła się już IX edycja tego festynu.

Uzasadnienie oceny

Współpraca wizytowanego Wydziału z lokalnym środowiskiem jest właściwa, intensywna i w dużym stopniu sformalizowana. Prowadzona jest z pożytkiem dla obu stron, zarówno w aspekcie kształtowania oferty dydaktycznej i promocji uczelni, jak i w możliwościach odbywania praktyk i zbierania doświadczeń zawodowych przez studentów. Dzięki tej współpracy studenci realizują zakładane efekty kształcenia nie tylko poprzez dostęp do praktycznego wymiaru zawodu czy angażowanie się we współpracę z przedstawicielami lokalnych władz, mediów i instytucji kultury, ale również włączanie się do akcji promujących region oraz propagując wiedzę o Polsce i świecie współczesnym wśród uczniów szkół średnich.

Dobre praktyki

Dobłą praktyką jest organizowanie na Wydziale spotkań z politykami, osobami zatrudnionymi w placówkach konsularnych i dyplomatycznych, czy też służbach specjalnych powołanych do ochrony porządku konstytucyjnego RP oraz publicystami zajmującymi się problematyką światową, dzięki którym studenci poznają praktyczny wymiar pracy w zakresie stosunków międzynarodowych.

Dobłą praktyką Wydziału jest również to, że studenci stosunków międzynarodowych w ramach wolontariatu angażują się w przygotowanie oraz obsługę Kongresu Inicjatyw Europy Wschodniej. Kongres od 2012 roku jest miejscem spotkań praktyków współpracy rozwojowej i transgranicznej oraz stanowi platformę dialogu środowisk nauki, kultury, edukacji, władz samorządowych i państwowych, twórców i decydentów z tej części Europy.

Zalecenia

Częstsze spotkania Rady Pracodawców w celu oceny działalności dydaktycznej z perspektywy szybko zmieniających się potrzeb rynku pracy.

Kryterium 6. Umieździarnodowienie procesu kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Wydział podejmuje inicjatywy mające na celu aktywizację studentów do realizacji wymiany międzynarodowej, uczestnictwa w międzynarodowych programach i projektach. Program studiów sprzyja umieździarnodowieniu poprzez ofertę kształcenia dla studentów zagranicznych oraz realizację wieloletniej współpracy z uczelniami w Europie i organizacjami rozwijającymi badania i kształcenie na kierunku. Oryginalnym i specyficznym aspektem procesu internacjonalizacji jest przyjęta przez Radę Wydziału w dniu 15 lipca 2016 r. Strategia umieździarnadawiania Wydziału Politologii UMCS na lata 2016-2021 podnosząca jakość oferty dydaktycznej, umieździarnadawiania wyników prowadzonych badań naukowych i pozwalająca na zaangażowanie w proces dydaktyczny na zagranicznych uczelniach.

Studenci biorą udział w programie wymiany studenckiej Erasmus+. WP UMCS posiada umowy o mobilności z 33 uczelniami partnerskimi z państw członkowskich Unii Europejskiej oraz Turcji. Studenci kierunku mają możliwość studiowania (semestr lub rok) na 30 uczelniach partnerskich. Na większości uczelni partnerskich istnieje oferta zajęć w języku angielskim lub językach państwa przyjmującego. W latach 2014-2018 w ramach kierunku z wymiany skorzystało 22 studentów. Istotnym aspektem wymiany jest również współpraca z z Tamkang University na Tajwanie, w ramach której, w roku akademickim 2017/18 studiowało na Wydziale Politologii realizującego kierunek 3 studentów. Na rok akademicki 2018/19 przewiduje się przyjazd kolejnych 3 studentów. W ramach wymiany międzynarodowej, kontynuowana jest współpraca dydaktyczna z Regional University of Northwestern Rio Grande do Sul w Brazylii. W roku akademickim 2016/17 na Wydziale studiowało 3 studentów z Brazylii, a w roku akademickim 2017/2018 - 2 studentów na kierunku.

W ramach umieździarnodowienia procesu dydaktycznego na kierunku *stosunki międzynarodowe* uruchomiono moduł kształcenia z pełnym programem w języku angielskim na studiach II stopnia. W ramach modułu, w roku akademickim 2017/18 studiowało 47 studentów z 15 państw. Od roku akademickiego 2018/19 funkcjonujący komponent na kierunku studia II stopnia zostanie przekształcony w odrębny kierunek studiów *International Relations*. Anglojęzyczne studia II stopnia oscylują wokół zagadnień związanych z tematyką stosunków międzynarodowych, w szczególności dotyczących Europy Środkowej i Europy Wschodniej.

Poszerzenie oferty zajęć w języku angielskim było możliwe dzięki realizowanej współpracy sieci uniwersytetów **Baltic University Programme** (BUP). Studenci I stopnia realizują kurs *Baltic Sea Region* (30 godz), studenci II stopnia anglojęzycznej ścieżki *International Relations* realizują kurs *Sustainable development* (30 godz). Obydwa kursy są realizowane jako zajęcia fakultatywne. Studenci po zdaniu testu otrzymują dyplomy ukończenia międzynarodowego programu od Uppsala University. Studenci uczestniczą również w konferencjach międzynarodowych organizowanych przez BUP. Inicjatywa ta, według opinii władz jednostki miała służyć zwiększeniu atrakcyjności studiów na dla studentów zagranicznych oraz poszerzeniu oferty edukacyjnej dotyczącej stosunków międzynarodowych o najnowsze procesy, zjawiska i ich teoretyczne interpretacje – anglojęzyczne zajęcia umożliwiają podejmowanie najbardziej aktualnych/istotnych tematów w światowej teorii/praktyce dotyczącej współczesnych uwarunkowań stosunków międzynarodowych. W ramach modułu zostało wprowadzonych 12 przedmiotów fakultatywnych prowadzonych w języku angielskim.

Warunki stworzone kadrze w zakresie współpracy krajowej i zagranicznej, możliwości publikowania, oraz wyjazdów konferencyjnych ocenić należy pozytywnie. Ważny aspekt umieździarnodowienia w

koncepcji kształcenia stanowi aktywna partycypacja kadry naukowo-dydaktycznej w inicjatywach o charakterze naukowym i dydaktycznym:

W latach 2014-2018 z wyjazdów w ramach Erasmus dla kadry dydaktycznej skorzystały 22 osoby: w 2014/15 – 6 osób, 2015/16 – 5 osób, 2016/17 – 4 osoby i 2017/18 – 7 osób. W tej liczbie 6 osób byli to pracownicy Zakładu Stosunków Międzynarodowych, przy czym niektórzy z nich w tym czasie wyjeżdżali kilka razy. Od roku akademickiego 2017/18 wymianą tą zostały objęte uczelnie z Tajwanu. Od roku 2018/19 planowane jest objęcie uczelni z Indii. Przygotowywana jest wymiana z uczelniami stanu Nevada w Stanach Zjednoczonych.

Istotnym elementem procesu internacjonalizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku jest oferta wykładów zaproszonych w języku angielskim. Cyklicznie i systematycznie zapraszani są do prowadzenia zajęć fakultatywnych w wymiarze 30, 60 godzin zagraniczni wykładowcy, np. z Goa University w Indiach, z Brandeis University w Stanach Zjednoczonych, z Sydney University, Central Police University.

Pracownicy prowadzący zajęcia na kierunek prowadzą aktywność grantową, realizując międzynarodowe projekty badawcze i dydaktyczne finansowane ze środków krajowych i zagranicznych.

Na szczególną uwagę zasługuje tworzenie sieci partnerskich z zagranicznymi uczelniami, (Universite de Lorraine, Nancy, Francja, oraz 3 uczelnie z Ukrainy: Uniwersytet im. Tarasa Szewczenki, Kijów, Uniwersytet im. Jurija Fedkowicza, Czerniowce i Uniwersytet im. Wasyla Stefniuka, Iwano-Frankivsk). Celem konsorcjum jest prowadzenie wspólnych programów badawczych, tworzenie wspólnych kierunków studiów oraz upowszechnianie wiedzy na temat integracji europejskiej. Jednym z efektów powyższej współpracy jest podpisanie umów z wymienionymi uczelniami o procedurze podwójnego dyplomowania (Instytut Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Narodowego im. Tarasa Szewczenki, Wydział Historii, Politologii i Stosunków Międzynarodowych Czerniowieckiego Uniwersytetu Narodowego im. Jurija Fedkowycza, Instytut Historii, Politologii i Stosunków Międzynarodowych Przykarpackiego Uniwersytetu Narodowego im. Wasyla Stefanyka, Wydział Stosunków Międzynarodowych Lwowskiego Uniwersytetu Narodowego im. Iwana Franki, Wydział Filozofii Lwowskiego Uniwersytetu Narodowego im. Iwana Franki). Wspólne kształcenie odbywa się na poziomie studiów II stopnia. Studenci odbywający kształcenie w ramach programu kształcą się 2 semestry na Uczelni Macierzystej i 2 semestry na Uczelni Partnerskiej. Uczestnicy programu otrzymują 2 dyplomy ukończenia studiów Uczelni Macierzystej (UMCS) i Uczelni Partnerskiej. Na kierunku studia w ramach programu odbywa 6 studentów z Ukrainy. Natomiast 5 studentów kierunku SM w ubiegłym roku odbyło 2-tygodniowe staże badawcze na Uniwersytecie im. T. Szewczenki w Kijowie.

Studenci mogą korzystać z bogatej oferty wymian międzynarodowych oraz praktyk zagranicznych, oferta wymian jest im dobrze znana, znają też zasady rekrutacji, lecz w większości nie są zainteresowani wyjazdami za granicę ze względu na krajowe plany zawodowe. Co roku z oferty wymian korzysta ok. 10 studentów ocenianego kierunku i ta liczba stopniowo się zmniejsza. Jednostka podejmuje działania mające na celu umiędzynarodowienie procesu kształcenia. W ofercie są dostępne fakultatywne moduły w języku angielskim, lecz niewielka liczba studentów decyduje się na nie ze względów językowych. Studenci, którzy zaliczyli zajęcia fakultatywne w języku obcym wyrażają pozytywne opinie co do wartości merytorycznej zajęć jak i poziomu językowego nauczycieli.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Program studiów sprzyja umiędzynarodowieniu procesu kształcenia. Studenci mają możliwość kształcenia w językach obcych. Oferta zajęć w językach obcych skierowana jest także do studentów zagranicznych. Współpraca z zagranicznymi instytucjami partnerskimi sprzyja upowszechnianiu nowoczesnych treści i metod kształcenia. Kadre na kierunku tworzą pracownicy naukowo – dydaktyczni aktywni w międzynarodowej akademickiej przestrzeni naukowej – zarówno jako autorzy

recenzowanych publikacji naukowych z zakresu ocenianego kierunku, aktywni uczestnicy prestiżowych zagranicznych konferencji naukowych, realizatorzy międzynarodowych grantów i programów badawczych, a także członkowie konsorcjów naukowych, zespołów eksperckich i innych akademickich podmiotów o międzynarodowym zasięgu. Efekty ich pracy badawczej są włączane do procesu dydaktycznego – jako uzupełnienia programów nauczania na przedmiotach kierunkowych, a także jako programy oferowanych studentom przedmiotów fakultatywnych.

Studenci mogą korzystać z bogatego programu wymian międzynarodowych, niestety dla studentów w obecnej chwili istotniejsze jest zdobywanie doświadczenia zawodowego w kraju niż wyjazd do innego obcego ośrodka akademickiego. Nauczanie języka obcego realizowane jest poprzez tradycyjne lektoraty oraz fakultety i wymaga także doskonalenia oraz silniejszego zintegrowania z kierunkiem studiów.

Dobre praktyki

W ramach ocenianego kierunku wdrożono procedurę podwójnego dyplomowania z instytucjami partnerskimi na Ukrainie, po zakończeniu pełnego cyklu kształcenia studenci otrzymują dyplom uczelni macierzystej oraz partnerskiej.

Konsekwentny i ukierunkowany rozwój oferty kształcenia skutkujący uruchomieniem od roku akademickiego 2018/19 nowego kierunku anglojęzycznego - International Relations na poziomie studiów magisterskich..

Zalecenia

Wsparcie w sferze kształcenia językowego oraz motywacji rozwoju kompetencji lingwistycznych u studentów, a także częstszego uczestnictwa w fakultatywnych zajęciach obcojęzycznych oraz udziału w mobilności międzynarodowej.

Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia

7.1. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa

7.2. Zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne

7.3. Rozwój i doskonalenie infrastruktury

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

7.1.

Podstawę bazy dydaktycznej, wykorzystywanej w procesie nauczania na kierunku *stosunki międzynarodowe* na studiach I oraz II stopnia, stanowi budynek będący siedzibą Wydziału Politologii UMCS, znajdujący się przy Placu Litewskim 3, w dawnym pałacu Lubomirskich. Powierzchnia sal dydaktycznych, będących do dyspozycji WP UMCS, jest wystarczająca i pozwala na swobodne planowanie harmonogramu zajęć. Sale wyposażone są w niezbędne urządzenia techniczne (komputery, projektory multimedialne, nagłośnienie) umożliwiające wykorzystywanie nowoczesnych metod kształcenia. Dodatkowo, WP UMCS korzysta z sal dydaktycznych znajdujących się w Domu Studenckim Zana (ul. Zana 11) oraz sal Instytutu Psychologii UMCS, znajdującym się w budynku obok przy Placu Litewskim 5. Tamtejsze sal również są odpowiednio wyposażone.

Uczelnia zapewnia studentom dostęp do Internetu rozprowadzanego za pośrednictwem uczelnianej sieci światłowodowej LubMAN UMCS oraz sieci bezprzewodowej EDUROAM. W czytelni bibliotecznej zlokalizowanej w budynku Wydziału Politologii studenci mają zapewniony dostęp do komputerów (z połączeniem internetowym).

W opinii ZO PKA (co ważne, pokrywa się on z opinią studentów kierunku „stosunki międzynarodowe”), infrastruktura nie jest odpowiednio przygotowana do prowadzenia kształcenia na ocenianym kierunku. Większość zajęć odbywa się w zabytkowym Pałacu Lubomirskich, który nie zapewnia studentom komfortowych warunków pracy. Studenci w szczególności zwrócili uwagę na fakt, iż część sal jest zlokalizowanych na poddaszu budynku i nie ma w nich okien, co jest szczególnie uciążliwe latem. Podobna sytuacja jest w salach na niższych piętrach, które są po stronie nasłonecznionej. Mimo urządzeń klimatyzacyjnych w salach, temperatura utrudnia realizację zajęć w dogodnych warunkach. Dodatkowym problemem przez studentów jest bardzo złe przygotowanie infrastruktury do pracy i odpoczynku pomiędzy zajęciami. Budynek ponadto nie jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych przez ograniczenia nałożone przez konserwatora zabytków. Władze Wydziału przedstawiły plany budowy nowego budynku w okolicy głównego kampusu, który rozwiąże wszystkie problemy infrastrukturalne oraz braki sal. Rozpoczęcie pracy nowego budynku zakładane jest na początek roku akademickiego 2019/2020.

Studenci realizują zajęcia w budynkach zlokalizowanych na głównym kampusie UMCS, w ocenie ZO PKA tamte budynki i sale spełniają wymagania stawiane w procesie dydaktycznym: sale są komfortowe i odpowiednio wyposażone.

7.2.

Wydział Politologii ma własną bibliotekę, która w swych zasobach posiada ponad 17,5 tysiąca woluminów z zakresu nauk o polityce w tym i o stosunkach międzynarodowych. Jeśli chodzi o publikacje w języku polskim – to studenci nie mają trudności w dostępie do książek i czasopism. Oczywiście, studenci mogą korzystać z dobrze wyposażonej Biblioteki Głównej UMCS, a za jej pośrednictwem z Wirtualnej Biblioteki Nauki z bardzo dobrym dostępem do elektronicznych baz danych, pozwalających na korzystanie z najnowszych publikacji książkowych oraz najnowszych artykułów z topowych czasopism naukowych z dziedziny stosunków międzynarodowych. Problemem jest jednak dostęp do publikacji w języku angielskim, co dotyczy przede wszystkim ścieżki anglojęzycznej kierunku *stosunki międzynarodowe – international relations*. O ile w sylabusach pojawiają się rzeczywiście nowe publikacje (n.p.: K. Booth, T. Erskine (red.), *International Relations Theory Today* z roku 2016), to nie ma ich w zbiorach bibliotecznych ani w wersji drukowanej, ani elektronicznej.

Studenci *stosunków międzynarodowych* wyrazili bardzo pozytywne opinie co do przygotowania biblioteki pod względem miejsca do pracy oraz dostępności książek i czasopism. Jako duży plus wyróżnili dostępność podręczników i zbiorów zadań wykorzystywanych na zajęciach. Studenci przyznali, iż w bibliotece dostępne są wszystkie tytuły literatury obowiązkowej, a także literatury uzupełniającej wymienionej w sylabusach. Prowadzony jest systematyczny przegląd sylabusów w celu przygotowania listy literatury obowiązkowej i zakupu nowych pozycji, nieznajdujących się jeszcze na stanie biblioteki. Biblioteka umożliwia studentom przeglądanie katalogu i wypożyczanie książek i czasopism przez internet. Dodatkowo studenci mogą korzystać z dostępu do baz danych, w tym z zasobów Wirtualnej Biblioteki Nauki. Studenci mogą korzystać z czytelni z miejscami do pracy samodzielne, w bibliotece przygotowane są miejsca dla studentów niepełnosprawnych oraz specjalistyczny sprzęt dla studentów niewidomych i niedowidzących.

7.3.

Ulokowanie Wydziału Politologii UMCS w zabytkowym budynku pałacu Lubomirskich pociąga za sobą poważne konsekwencje. Już sam skomplikowany rozkład budynku sprawia, że w przypadku zajęć odbywających się w różnych jego skrzydłach ledwo umożliwia przejście z jednej sali wykładowej do

drugiej w czasie pięciu minut przerwy. Co więcej – zabytkowy układ pomieszczeń sprawia, że część sal jest ulokowana w pomieszczeniach przechodnich, albo oddzielonych od innych sal jedynie za pomocą drzwi. To wywołuje utrudnienia w prowadzeniu/uczestniczeniu w zajęciach. Jest to szczególnie dokuczliwe w czasie wykorzystywania nagłośnienia czy podwyższonych temperatur. Układ korytarzy, wąskie klatki schodowe stanowiąc mogą wyzwanie w czasie ewakuacji. Budynek nie jest dobrze przystosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych, z ograniczoną mobilnością.

Dodatkowym problemem jest korzystanie z sal dydaktycznych położonych przy ulicy Zana 11, znajdujących się w znacznej odległości od głównej siedziby Wydziału. Ulokowanie tam pracowni komputerowej oznacza, że poza czasem prowadzonych tam zajęć, studenci nie mają możliwości skorzystania z niej.

Wydział Politologii oraz władze uczelni zdają sobie sprawę z tych istotnych ograniczeń, dlatego planowana jest budowa nowej siedziby Wydziału, ulokowana w obrębie głównego kampusu UMCS. To rozwiązanie pozwoli lepiej wykorzystać zasoby infrastruktury całej uczelni (w tym i Bibliotekę Główną czy stołówki i kafeterie położone na terenie kampusu). Planowany termin oddania nowego budynku to rok 2020.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Wydział Politologii posiada bibliotekę dobrze wyposażoną w publikacje w języku polskim, przy pewnych dostrzegalnych brakach najnowszych publikacji anglojęzycznych. Sale dydaktyczne są wyposażone w odpowiedni sprzęt, pozwalający na wykorzystywanie prezentacji multimedialnych czy materiałów audiowizualnych. Siedziba Wydziału nie jest dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych. Organizacja zajęć w powiązaniu z warunkami infrastrukturalnymi ogranicza korzystanie z przerw i czasu wolnego przeznaczonego na regenerację. Sale dydaktyczne w budynku Wydziału nie zapewniają odpowiedniego komfortu realizacji zajęć.

Główną niedogodnością budynku Wydziału jest kwestia pomieszczeń i układu ciągów komunikacyjnych.

Dobre praktyki

Zalecenia

Zajęcia powinny zostać przeniesione do pomieszczeń spełniających wymagania dotyczące higieny procesu dydaktycznego, dostępności dla osób niepełnosprawnych oraz bezpieczeństwa ppoż.

Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia

8.1. Skuteczność systemu opieki i wspierania oraz motywowania studentów do osiągnięcia efektów kształcenia

8.2. Rozwój i doskonalenie systemu wspierania oraz motywowania studentów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

8.1.

Zdaniem studentów uczelnia zapewnia im kompleksowe wsparcie w procesie kształcenia. W swoich wypowiedziach wielokrotnie podkreślali zaangażowanie nauczycieli, ich życzliwe podejście oraz chęć pomocy na każdym etapie kształcenia. Kadra jest – co do zasady - dla nich dostępna w ustalonych

godzinach konsultacji. Ważne jest jednakże, że mogą liczyć na pomoc nauczycieli także poza wyznaczonymi godzinami konsultacji, również zdalnie - telefonicznie lub przez pocztę elektroniczną. Studenci są zapoznawani przez prowadzących z sylabusami na pierwszych zajęciach, ponadto są one dostępne poprzez system USOS. Studenci wyrazili pozytywne zdanie na temat przydatności i opracowania sylabusów, w których odnajdują niezbędne informacje dotyczące modułu kształcenia. Uczelnia zapewnia kompleksowe wsparcie w procesie kształcenia dla studentów z niepełnosprawnościami poprzez indywidualizację procesu kształcenia, wsparcie asystenta dydaktycznego, adaptację materiałów dydaktycznych, dostęp do specjalistycznego sprzętu i oprogramowania oraz dodatkowe konsultacje.

W uczelni działa Biuro Rozwoju Kompetencji, które powstało w miejsce Biura Karier i prowadzi działalność edukacyjną, doradczą i informacyjną dla studentów, absolwentów i pracowników UMCS na rzecz ich rozwoju zawodowego i osobistego. BRK prowadzi szereg działań skierowanych do studentów, które pomagają im nabywać dodatkowe kompetencje przydatne na rynku pracy, a także pośredniczy w znalezieniu przez studentów pracy lub stażu m.in.: prowadzi doradztwo zawodowe, organizuje szkolenia i warsztaty rozwijające kompetencje społeczne i zawodowe czy organizuje praktyki poza tokiem studiów.

Studenci mają możliwość ubiegać się o wszystkie stypendia wymienione w art. 173 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, a ponadto z Własnego Funduszu Stypendialnego Uczelni, w ramach którego najlepsi studenci mogą ubiegać się o stypendium przyznawane za wysoką średnią ocen, wysokie osiągnięcia naukowe, artystyczne oraz sportowe. W opinii studentów, system przyznawania stypendiów jest im znany, mają dostęp do regulaminu przyznawania pomocy materialnej, wysokość stypendiów jest zadowalająca, a wypłaty realizowane są bez opóźnień.

Studenci działają aktywnie w Kołach Naukowych i Samorządzie Studenckim. W trakcie spotkania z ZOPKA studenci reprezentujący organizacje studenckie przyznali, iż są angażowani w życie uczelni, biorą aktywny udział w życiu jednostki, a także jest im zapewnione wsparcie w ich działaniach, ponadto na potrzeby swoich projektów mogą korzystać z infrastruktury uczelni. Studenci mogą liczyć na wsparcie ze strony pracowników dziekanatów. Pracownicy dziekanatu są otwarci i chętni do pomocy, zawsze udzielają kompletnego wsparcia w każdej sprawie. Przez studentów został podkreślony bardzo dobry kontakt z dziekanatem, również zdalny, przez pocztę elektroniczną i telefonicznie. Godziny pracy w opinii studentów są odpowiednie do ich potrzeb.

Na wydziale powoływani są opiekunowie roku, lecz studenci przyznali, że poza spotkaniem w trakcie inauguracji pierwszego roku akademickiego nie mieli okazji spotkać ponownie swojego opiekuna roku.

W trakcie spotkania z ZO PKA studenci ścieżki anglojęzycznej przyznali, iż pracownicy wydziału służą im pomocą w każdym problemie, nie tylko tych związanych z procesem kształcenia. Wielokrotnie podkreślano życzliwość kadry oraz pomoc, zapraszanie do wspólnego spędzenia czasu w trakcie świąt, które nie miały możliwości powrotu do rodzin. Studenci przyznali, iż z większością osób mogą komunikować się swobodnie w języku angielskim, a ponadto w dziekanacie jest zatrudniona osoba biegle mówiąca w języku angielskim, która jest dedykowana do pomocy studentom obcokrajowcom.

Wsparcie jakiego udziela studentom jednostka odpowiedzialna za oceniany kierunek w zakresie więzi z otoczeniem społeczno-gospodarczym oraz w procesie ich wychodzenia na rynek pracy stanowi bez wątpienia jej mocną stroną. Warto podkreślić, że studenci Wydziału w trakcie studiów, dzięki bezpośrednim kontaktom z firmami i organizacjami, nie tylko mają możliwość angażowania się w wydarzenia i działania o charakterze kulturalno-naukowym, ale także uzyskują świadomość, jakie są potrzeby i jak wysokie są wymagania pracodawców. W procesie przygotowania do wyjścia na rynek pracy aktywnie działa Biuro Rozwoju Kompetencji, które organizuje staże, akcje rekrutacyjne oraz szkolenia przygotowujące do aktywnego i skutecznego poszukiwania zatrudnienia. Od grudnia 2016 r. do września 2019 r. studenci mogą brać udział w projekcie pn. „Rozwój kompetencji studentów kierunków stosunki międzynarodowe i bezpieczeństwo narodowe Wydziału Politologii UMCS“, który

jest realizowany w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020, Oś Priorytetowa III, Szkolnictwo Wyższe dla Gospodarki i Rozwoju, Działanie 3.1 Kompetencje w szkolnictwie wyższym. Celem projektu jest uzupełnienie deficytów kompetencji zawodowych, informatycznych i komunikacyjnych wśród studentów. W ramach projektu jego beneficjenci biorą udział w zajęciach poświęconych przygotowaniu raportów analitycznych, komunikacji w środowisku krajowym i międzynarodowym, są szkoleni z zakresu autoprezentacji i autoekspresji, wystąpień publicznych, prowadzenia negocjacji oraz budowaniu modeli obliczeniowych do analizy danych w zarządzaniu, analizie finansowej, controllingu i przygotowaniu publikacji. Ważną częścią projektu są wizyty studyjne w instytucjach odpowiedzialnych za bezpieczeństwo i zarządzanie kryzysowe oraz kursy samoobrony i strzelania z broni krótkiej. W pierwszej edycji projektu uczestniczy 80 studentów, z czego 52 stanowią studenci kierunku. Godne zwrócenia uwagi jest to, że Wydział ściśle współpracuje z Akademią Przedsiębiorczości UMCS. Współpraca ta ma na celu zachęcenie studentów do podejmowania własnych inicjatyw biznesowych. W ramach Akademii studenci mogą wziąć udział w wykładach poświęconych szeroko rozumianej przedsiębiorczości, skorzystać z sesji coachingowych, wzmacniających ich indywidualny rozwój kompetencji, oraz uzyskać pomoc w procesie uruchamiania działalności gospodarczej. W tym przypadku należy jednak zarekomendować akredytowanej jednostce zintensyfikowanie akcji promocyjno-informacyjnej o działalności Biura Rozwoju Kompetencji i Akademii Przedsiębiorczości, gdyż na spotkaniu ze studentami kierunku wielu z nich nie tylko nie znało oferty, ale nie wiedziało o istnieniu obu jednostek.

8.2.

System opieki, wspierania oraz motywowania studentów podlega stałemu monitorowaniu i doskonaleniu. Kolegium dziekańskie spotyka się z przedstawicielami Wydziałowego Samorządu Studenckiego oraz kół naukowych w celu dyskusji na obecną sytuację i propozycjami zmian. Ponadto zarówno dziekan ds. studenckich, jak i dziekan ds. kształcenia w trakcie dyżurów dziekańskich, przyjmują zgłoszenia i uwagi od studentów. Na podstawie zbieranych informacji władze podejmują działania, tak jak m.in.: ustalenie formy finansowania organizacji studenckich na system grantów na projekty, o które mogą ubiegać się wszystkie organizacje kierując wnioskiem do dziekana czy zatrudnienie osoby biegle mówiącej w języku angielskim do obsługi studentów cudzoziemców.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Uczelnia zapewnia studentom wsparcie w procesie kształcenia na wielu płaszczyznach, przede wszystkim przy pomocy kadry naukowo – dydaktycznej jak i administracji. Nauczyciele są dostępni w trakcie konsultacji, można skontaktować z nimi mailowo oraz w razie potrzeby telefonicznie. Nauczyciele podchodzą bardzo życzliwie i indywidualnie. Uczelnia zapewnia kompleksowe wsparcie dla studentów z niepełnosprawnościami, dostarcza niezbędnej pomocy poprzez m.in.: indywidualizację procesu kształcenia, wsparcie asystenta dydaktycznego, adaptację materiałów dydaktycznych, dostęp do specjalistycznego sprzętu i oprogramowania oraz dodatkowe konsultacje. Studenci przedstawili pozytywne opinie na temat działalności dziekanatu jak i udzielanej im pomocy przez pracowników, a godziny pracy dziekanatu są dla nich odpowiednie. Jednostka zapewnia studentom dostęp do wszystkich form pomocy materialnej wymienionych w Ustawie prawo o szkolnictwie wyższym, a ponadto do stypendiów z Własnego Funduszu Stypendialnego. Znane są im zasady przyznawania stypendiów, wypłaty są realizowane w terminie, a ich wysokość jest dla nich zadowalająca. W uczelni działa Biuro Rozwoju Kompetencji, które prowadzi liczne działania skierowane do studentów mające na celu ułatwienie startu na rynku pracy oraz umożliwienie zdobycia dodatkowych kompetencji organizując spotkania z pracodawcami, doradztwo zawodowe czy szkolenia i warsztaty rozwijające kompetencje. Jednostka zapewnia wsparcie organizacjom studenckim, mogą one liczyć na wsparcie merytoryczne

i finansowe przy prowadzonej przez nich działalności naukowej i organizacyjnej. Na swoją działalność mogą otrzymać finansowanie z budżetu Wydziału na podstawie przygotowanego wniosku. W jednostce prowadzone są działania mające na celu rozwój i doskonalenie systemu wspierania oraz motywowania studentów przede wszystkim w oparciu o uwagi i opinie studentów. Przedstawiciele samorządu studenckiego spotykają się przynajmniej raz w semestrze z władzami Wydziału dyskutując o sprawach wymagających poprawy. W opinii studentów widoczne są zmiany wynikające z ich wniosków.

Dobre praktyki

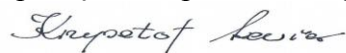
Zalecenia

Zintensyfikowanie akcji promocyjno-informacyjnej o działalności Biura Rozwoju Kompetencji i Akademii Przedsiębiorczości.

8. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny

Ocena na kierunku *stosunki międzynarodowe* prowadzonym na Wydziale Politologii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, nie licząc oceny instytucjonalnej w 2012 r. (ocena pozytywna), została przeprowadzona po raz drugi. Pierwsza ocena odbyła się w roku akademickim 2007/2008 i zakończona została pozytywną Uchwałą 1/2008 PPKA z dnia 31 stycznia 2009 r. W wyniku analizy raportu nie stwierdzono zaleceń

Sporządził na podstawie raportów cząstkowych

Dr hab. Krzysztof Szewior